Tuarascáil Bhliantúil 2017

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas
Irish Human Rights and Equality Commission

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus
Comhionannas, 16–22 Sráid na Faiche, Baile Átha Cliath 7,
D07 CR20

Arna fhoilsiú ag Coimisiún na hÉireann um Chearta an
Duine agus Comhionannas, Meitheamh 2018

ISBN: 978-0-9957296-3-6

TUARASCÁIL BHLIANTÚIL 2017

Coimisiún na hÉireann um Chearta
an Duine agus Comhionannas
Irish Human Rights and Equality Commission

Arna fhoilsiú den chéad uair i mí an Mheithimh 2018
ag Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas
16–22 Sráid na Faiche, Baile Átha Cliath 7, D07 CR20.

Cóipcheart © Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, Meitheamh 2018 Bunaíodh Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas (IHREC) faoi reacht ar an 1 Samhain 2014 chun cearta an duine agus an comhionannas in Éirinn a chosaint agus a chur chun cinn, chun cultúr measa ar chearta an duine, ar an gcomhionannas agus ar thuiscint idirchultúrtha a chur chun cinn, chun tuiscint agus feasacht ar thábhacht chearta an duine agus an chomhionannais a chur chun cinn, agus chun oibriú i dtreo mí-úsáidí chearta an duine agus idirdhealú a dhíbirt.

ISBN 978-0-9957296-6-7

AN CLÁR

Tuarascáil le cur faoi bhráid Thithe an Oireachtais 1
Teachtaireacht an Phríomh-Choimisinéara 2
Faoin gCoimisiún 7
An Coimisiún 9
Tuarascáil ar Ghníomhaíocht 10

Ár gCumhachtaí Dlíthiúla, Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine go háirithe, a Chur i bhFeidhm go Réamhghníomhach 11
Ár gcumhacht *amicus curiae* a úsáid 13
Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm 17
Monatóireacht ar chonarthaí chearta an duine agus comhionannais sna Náisiúin Aontaithe agus i gComhairle na hEorpa 20
Cur i bhfeidhm agus monatóireacht conarthaí idirnáisiúnta 23
Cur le comhairliúcháin náisiúnta, forbairt beartas agus cur i bhfeidhm straitéisí a bhaineann le straitéis an Choimisiúin 25

Tuiscint ar Dhoroinnteacht an Chomhionannais agus Chearta an Duine a Chur Chun Cinn 26
Promhadh ó thaobh Chearta an Duine agus an Chomhionannais ar an mBuiséad 28
Cur le ceapadh beartas bunaithe ar fhianaise trí shonraí níos fearr 28
An Comhchoiste a bunaíodh faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste 29
Feasacht, tuiscint agus tacaíocht le haghaidh cearta socheacnamaíocha a chur chun cinn 30

Comhionannas agus Cearta an Duine a Chur i gCrích 32
Faisnéis faoi chearta an duine agus comhionannas a dhéanamh infhaighte agus spéisiúil 34
Cúnamh dlí agus cúnamh eile 39
Torthaí dlíthíochta 39
Dea-chleachtas i gcearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn 43

Éagsúlacht agus Tuiscint Idirchultúrtha 44
Cosaint idirnáisiúnta 46
Eitneacht Lucht Siúil a aithint 46
Tacú le tionscnaimh ar an idirchultúrachas agus éagsúlacht 48

Rialachas agus Struchtúr 51
An Coimisiún 52
Coistí 53
Rialachas 53
An fhoireann 53
Maoiniú agus bainistíocht airgeadais 54
Nochtadh cosanta 54
An tAcht um Míchumas 54
An tAcht um Shaoráil Faisnéise 55

Tuairisc faoi Alt 42 den Acht fán gCoimisiún, 2014 (Dualgas na hEarnála Poiblí) 56

Aguisíní 59
Aguisín 1 – Comhaltaí an Choimisiúin 60
Aguisín 2 – Freastal ar Chruinnithe an Choimisiúin 62
Aguisín 3 – Coistí an Choimisiúin 63
Aguisín 4 – Foireann an Choimisiúin 65
Aguisín 5 – Nochtadh Airgeadais Breise 66
Aguisín 6 – Rannpháirtíocht Idirnáisiúnta 68
Aguisín 7 – Scéim Deontas an Choimisiúin 70
Aguisín 8 – Ceisteanna ar Do Chearta 72
Aguisín 9 – Foilseacháin 73
Aguisín 10 – Eisiúintí do na Meáin 73

TUARASCÁIL LE CUR FAOI BHRÁID THITHE AN OIREACHTAIS

Cuirim faoi bhráid Thithe an Oireachtais tuarascáil bhliantúil Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas de bhun alt 28(1) den Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014.

Baineann an tuarascáil bhliantúil seo leis an tréimhse ón 1 Eanáir go dtí an 31 Nollaig 2017.

Emily Logan

An Príomh-Choimisinéir
Meitheamh 2018

TEACHTAIREACHT AN PHRÍOMH-CHOIMISINÉARA

Thar ceann Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, is mór agam ár dtríú Tuarascáil Bhliantúil a chur faoi bhráid Thithe an Oireachtais.

Cosaint Idirnáisiúnta

Thuairiscigh Oifig Ard-Choimisinéir na Náisiún Aontaithe le haghaidh Dídeanaithe leibhéil easáitithe daoine nach bhfacthas riamh cheana, 65.3 milliún duine, agus dá bhrí sin lean an Coimisiún ar aghaidh ag tabhairt tús áite dá iarrachtaí ar théama na Cosanta Idirnáisiúnta. Ba é an tAcht um Chosaint Idirnáisiúnta, 2015, a tháinig i bhfeidhm i mí Eanáir 2017, fócas an chéad imeachta théamaigh a d'eagraigh an Coimisiún. Bhain an t-imeacht le Freagra na hÉireann ar Ghéarchéim Dhomhanda na nDídeanaithe agus na hImirce. I measc na bpríomhréimsí imní don Choimisiún tá incháilitheacht le haghaidh athaontú teaghlach agus na bagairtí leanúnacha ar leanaí imirceacha nach bhfuil duine fásta leo. Cé go bhfuil sé róluath a chinneadh an bhfuil ag éirí leis an reachtaíocht an aidhm atá léi a bhaint amach, is é sin cur chuige níos aontaí i leith iarratas ar thearmann, léiríodh faoi dheireadh 2017 ó na torthaí luatha go rabhthas ag fanacht 19 mí ar an gcéad agallamh agus go raibh imní ar dhaoine faoin bhfoirm iarratais chasta atá 60 leathanach ar fad.

D'iarr an Coimisiún ar an Stát ról ceannaireachta idirnáisiúnta a ghlacadh, go háirithe i dtaca le cearta dídeanaithe ar leanaí iad agus labhairt go poiblí ar son chearta an duine agus an chomhionannais sa chaoi a gcaitear le dídeanaithe ar leibhéal na hEorpa agus an domhain. Tá an dioscúrsa polaitiúil idirnáisiúnta ar chúrsaí caomhnaitheachta ag dul i méid faoi láthair, agus tá sé tábhachtach go gcuimhneodh Éire ar a tiomantas sheanbhunaithe don idirnáisiúnachas.

Eitneacht Lucht Siúil

I mí an Mhárta, d'fhógair an Taoiseach Enda Kenny go n-aithneofaí go foirmiúil an Lucht Siúil mar ghrúpa eitneach ar leith sa Stát, i ndiaidh tacaíocht agus cheannaireacht pholaitiúil trasphháirtí.

Cé gur chuir an Coimisiún leis an díospóireacht seo, agus go ndeachaigh sé os comhair an Chomhchoiste Oireachtais um Dhlí agus Ceart agus Comhionannas mar chuid de sin, tharla an t-athrú seo mar gheall ar iarrachtaí diongbháilte agus gan staonadh na mban agus na bhfear ón Lucht Siúil a d'oibrigh ar feadh na mblianta fada chun an lá stairiúil seo a bhaint amach.

Ar an drochuair, léiríonn na cásanna lenar phléigh ár bhfoireann dlí i mbliana go bhfuil idirdhealú leanúnach ar bun agus marbhántacht i leith soláthar seirbhísí don Lucht Siúil, go háirithe i réimse na cóiríochta don Lucht Siúil.

Tuairisciú Idirnáisiúnta

Thuairiscigh an Coimisiún go neamhspleách do dhá Chomhlacht Conartha de chuid na Náisiún Aontaithe in 2017, Coiste na Náisiún Aontaithe maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú agus an dara scrúdú foirmiúil d'Éirinn faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh.

Thug na Breathnuithe Deiridh ar Éirinn a d'fhoilsigh an dá Choiste moltaí mionsonraithe don Stát, agus díríodh iontu ar shaincheisteanna a tharraing an Coimisiún anuas.

I gcás an dlí idirnáisiúnta um chearta an duine, is ábhartha ár n-obair intíre ar dhaingniú Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas a chur chun cinn agus dul chun cinn ar an bPrótacal Roghnach leis an gCoinbhinsiún i gcoinne Céasadh.

Toradh dlí suntasach

Ba é an toradh ba shuntasaí ón úsáid a bhain an Coimisiún as a chumhachtaí dlíthiúla chun cearta socheacnamaíochta a chur chun cinn an idirghabháil a rinne an Coimisiún mar *amicus curiae* i gcás *NHV v. an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais* ar an gceart atá ag duine aonair a chónaíonn i soláthar díreach slí bheatha a bhaint amach. Thug an Chúirt Uachtarach cás samplach ar an gcás, agus rialaigh sí, sa chás nach bhfuil aon teorainn ama leis an bpróiseas tearmainn, go bhfuil an cosc iomlán ar fhostaíocht a lorg faoi Acht na nDídeanaithe, 1996, ag teacht salach ar an gceart bunreachtúil fostaíocht a lorg.

Mar *amicus curiae* (cara na cúirte), ba é aighneacht lárnach an Choimisiúin go bhfuil neamhshaoránaigh, iad siúd atá ag lorg tearmainn nó cosaint choimhdeach ina measc, i dteideal an ceart chun oibre nó slí bheatha a bhaint amach a agairt faoi airteagal 40.3.1 den Bhunreacht.

Luaigh an Chúirt go bhféadfaí an staid seo a réiteach ach na forálacha reachtúla ábhartha a athrú, a bhaineann leis an rialtas agus an pharlaimint go príomha, agus chuir sí an cás ar athlá go ceann sé mhí agus d'iarr sí ar na páirtithe aighneachtaí a dhéanamh ar fhoirm ordú na cúirte a dhéanfaí an t-am sin. Sa chomhthéacs sin, leanfaidh an Coimisiún dá mhonatóireacht ar a mholadh ó 2015 agus rún sainráite an Stáit a bheith páirteach in athmhúnlú na Treorach maidir le Coinníollacha Glactha, trína bhforáiltear, i measc nithe eile, do rochtain ar an margadh saothair d'iarratasóirí ar chosaint idirnáisiúnta.

Oibleagáidí Chearta an Duine agus Comhionannais a Chomhlíonadh – Tithíocht

Thug an Coimisiún tús áite do chearta socheacnamaíochta agus bhí sé níos gníomhaí ar an gceart chun tithíochta ná ceist ar bith eile, trína obair dlí, obair bheartais, agus trí thaighde a thosú ar idirdhealú agus neamhionannas i gcúrsaí tithíochta in Éirinn.

Mhol an Coimisiún athchóiriú ar ghnéithe tábhachtacha den dlí agus beartas tithíochta, ar nós tithíocht shóisialta bhuan d'ardchaighdeán a sholáthar agus daingneacht tionachta. Léirigh an Coimisiún imní freisin faoi ghnéithe inscne na heaspa dídine in Éirinn agus an tionchar ar chearta an linbh.

Tharraing an Coimisiún imní anuas i mbliana maidir le soláthar cóiríocht éigeandála go háirithe, agus d'fhoilsigh sé a ráiteas beartais "The provision of emergency accommodation to families experiencing homelessness" inar tugadh rabhadh faoi normalú teaghlach gan dídean.

Leagtar béim sa ráiteas ar an ngá atá le díriú ar dhínit an duine, agus an gá atá le luachanna an Bhunreachta d'fhéinriail agus príobháideachas daoine atá gan dídean a chur ag croílár soláthar cóiríochta oiriúnaí do theaghlaigh, i dteannta thábhacht chearta an linbh.

An Coiste Oireachtais ar an Ochtú Leasú

I mí Dheireadh Fómhair, thug Cathaoirleach an Choiste Oireachtais ar an Ochtú Leasú ar an mBunreacht, an Seanadóir Catherine Noone, cuireadh don Choimisiún teacht os comhair an choiste.

Mhol an Coimisiún gur cheart don Stát aghaidh a thabhairt ar athchóirithe ar rochtain ar ghinmhilleadh in Éirinn mar bheartas cúram sláinte go príomha, agus dá ndéanfaí sin, go gcomhlíonfaí oibleagáidí an Stáit faoi dhlíthe idirnáisiúnta um chearta an duine.

Luaigh an Coimisiún imní maidir le staid reatha dhlí na hÉireann i gcás an ghinmhillte, go háirithe, in 2016 agus in 2017 gur chinn Coiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine gur sháraigh Éire roinnt ceart den gCúnant Idirnáisiúnta ar Chearta Sibhialta agus Polaitiúla, i ndiaidh gearán ó Amanda Mellet agus Siobhan Whelan, a raibh mínormáltacht mharfach féatais ag baint lena dtoirchis. Ba iad na príomhchearta a sáraíodh: airteagal 7 – an cosc ar iompar cruálach, mídhaonna agus táireach; airteagal 17 – an ceart chun príobháideachais; agus airteagal 26 – comhionannas faoin dlí.

Mhol an Coimisiún go reáchtálfadh an stát reifreann chun iarraidh ar an bpobal ar cheart Airteagal 40.3.3 den Bhunreacht a scriosadh ionas go bhféadfaí creat forbartha a cheadú a rialódh rochtain ar ghinmhilleadh in Éirinn ag a bhfuil bunús sa bhunreachtaíocht agus rialúchán.

Taighde bunaithe ar fhianaise

Ina chéad straitéis, thug an Coimisiún tús áite do shonraí ar ardcháilíocht agus taighde eimpíreach a úsáid toisc go bhfuil sé sin riachtanach chun go sainaithneofaí na bacainní ar leas iomlán a bhaint as cearta an duine agus comhionannas atá fós inár sochaí, chomh maith leis na daoine is mó a mbíonn tionchar ag na bacainní sin orthu.

In 2017, chuir an Coimisiún tús le comhpháirtíochtaí taighde leis an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI) agus leis an gComhairle um Thaighde in Éirinn. Tá sé i gceist go gcruthódh an chomhpháirtíocht dhá bhliain leis an ESRI sraith tuarascálacha taighde, lena n-áirítear taighde ar mheonta i leith na héagsúlachta in Éirinn, idirdhealú agus neamhionannas i dtithíocht, idirdhealú i measc daoine faoi mhíchumas, agus eitneacht agus náisiúntacht i margadh saothar na hÉireann.

Mar chuid dár gcomhpháirtíocht leis an gComhairle um Thaighde in Éirinn ar théama an idirchultúrachais, bronnadh deontas ar an Scoil Cumarsáide in DCU as a dtionscadal 'Hate Track'. Is tionscadal taighde trialach agus turgnamhach é sin a thugann modhanna sóisialta, eolaíochta agus ríomhaireachtúla le chéile chun tuiscint níos fearr a fháil ar chaint chiníoch agus caint a chuireann ciníochas in iúl ar líne i gcomhthéacs na hÉireann.

Is é cuspóir an Choimisiúin sna tionscadail seo sonraí feabhsaithe um chearta an duine agus um an gcomhionannas a fhorbairt, a chuireann le níos mó cinnteoireachta bunaithe ar fhianaise.

An Comhchoiste

Ar deireadh, i bhfianaise na rioscaí suntasacha do chosaint chearta an duine agus an chomhionannais a d'fhéadfadh eascairt as idirbheartaíocht an Bhreatimeachta ar feadh 2017, tarraingíodh aird faoi leith ar obair an Chomhchoiste. Tá ionadaithe ó Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas agus ó Choimisiún Thuaisceart Éireann um Chearta an Duine ar an gComhchoiste, a bunaíodh faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste chun machnamh a dhéanamh ar cheisteanna chearta an duine ar oileán na hÉireann.

Chuige sin, choinnigh an Comhchoiste na ceisteanna sin i lár an aonaigh ina chuid oibre agus ina ionadaíocht ag imeachtaí an Idirphlé Shaoránaigh Uile-Oileáin ar an mBreatimeacht a thionóil Rialtas na hÉireann i rith 2017. Is léir go bhfuil feidhmiú éifeachtach Chomhaontú 1998 fós ríthábhachtach faoi láthair agus, toisc go bhfuil comhoibriú níos fearr lenár gcomhghleacaithe i dTuaisceart Éireann riachtanach anois, chuir an Coimisiún acmhainní breise ar leataobh chun tacú le hobair an Chomhchoiste ar feadh na bliana, agus choimisiúnaigh sé staidéar taighde ar thionchair an Bhreatimeachta agus ar an gcaoi is fearr le coibhéis ceart Thuaidh/Theas a bhaint amach go leanúnach.

Buíochas

Is mian liom buíochas a ghabháil lenár gcomhghleacaithe sa Choimisiún a chuir a dtéarma i gcrích i mí Dheireadh Fómhair 2017, agus aitheantas a thabhairt dóibh: Liam Herrick, Mark Kelly, Mary Murphy, Betty Purcell agus Kieran Rose. Bhain an Coimisiún an-tairbhe go deo as a bhfís, a ndua agus a ndíograis agus an Coimisiún á bhunú, agus ag an tréimhse is dúshlánaí don aonán nua seo, Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas.

Ceapadh Stiúrthóir nua ar Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas i mí na Bealtaine 2017, Laurence Bond. Thar ceann an Choimisiúin, ba mhaith liom buíochas a ghabháil le Laurence agus leis an bhfoireann ar fad i gCoimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, a thugtar sna haguisíní, a lean orthu ag obair le díograis agus tiomantas mór do thacú leis an gCoimisiún chun a shainordú reachtúil a chur i bhfeidhm chun cearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn agus a chosaint in Éirinn.

Emily Logan
An Príomh-Choimisinéir

FAOIN GCOIMISIÚN

Is é Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas foras náisiúnta neamhspleách na hÉireann um chearta an duine agus um an gcomhionannas. Is é an cuspóir atá againn cearta an duine agus an comhionannas in Éirinn a chosaint agus a chur chun cinn agus cultúr measa ar chearta an duine, ar an gcomhionannas agus ar thuiscint idirchultúrtha a thógáil.

Bunaíodh Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas an 1 Samhain 2014, mar chomhlacht poiblí le sainordú faoin Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014. Tugtar réimse cumhachtaí reachtúla don Choimisiún faoin Acht chun cearta an duine agus comhionannas a chosaint agus a chur chun cinn.

Tá 15 chomhalta sa Choimisiún a cheapann an tUachtarán Micheál D. Ó hUigínn, i ndiaidh do dhá Theach an Oireachtais rún a rith. Feidhmíonn an Coimisiún go neamhspleách ar an Rialtas, agus ráthaítear a neamhspleáchas institiúideach i reachtaíocht bhunaithe an Choimisiúin, ina bhforáiltear do chuntasacht an Choimisiúin dá fheidhmeanna reachtúla don Oireachtas.

Tugtar miondealú iomlán ar chomhaltaí an Choimisiúin agus ar fhreastal ar chruinnithe in Aguisíní 1 agus 2.

Sainordú Reachtúil

Is iad feidhmeanna foriomlána reachtúla an Choimisiúin a bhforáiltear dóibh in alt 10 den reachtaíocht:

- cearta an duine agus an comhionannas a chosaint agus a chur chun cinn,
- forbairt cultúr measa ar chearta an duine, comhionannas agus tuiscint idirchultúrtha a spreagadh sa Stát,
- tuiscint agus feasacht ar thábhacht chearta an duine agus an chomhionannais a chur chun cinn sa Stát,
- dea-chleachtas i gcaidrimh idirchultúrtha a spreagadh, caoinfhulaingt don éagsúlacht agus glacadh léi sa Stát a chur chun cinn agus meas ar shaoirse agus dínit gach duine, agus,
- oibriú i dtreo deireadh a chur le sáruithe ar chearta an duine, idirdhealú agus iompar coiscthe.

Agus é ag tabhairt faoina shainordú, ceanglaítear ar an gCoimisiún go sonrach cur le forbairt sochaí mar seo a leanas:

- sochaí ina bhfuil meas ar chearta daonna gach duine, agus ina gcosnaítear iad,
- sochaí ina bhfuil meas ar dhínit agus ar luach gach duine,
- sochaí ina gcinntítear nach bhfuil srian ar chumas duine a lánacmhainneacht a bhaint amach mar gheall ar chlaontacht, ar idirdhealú, ar fhaillí nó mar gheall ar iompar coiscthe,

- sochaí ina bhfuil deis chothrom agus chomhionann ag gach duine páirt a ghlacadh i saol geilleagrach, polaitiúil, sóisialta nó cultúrtha an Stáit, agus,
- sochaí ina bhfuil cóimheas idir daoine, lena n-áirítear aicmí daoine, bunaithe ar chomhthuiscint ar luach na héagsúlachta laistigh de shochaí agus ar chóimheas ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas.

Ár gCuid Oibre

Is é ról reachtúil an Choimisiúin cearta an duine agus an comhionannas a chosaint agus a chur chun cinn, agus tugaimid faoi sin i mbealaí éagsúla.

- Bímid ag plé leis an bpobal chun iad a chur ar an eolas faoi chearta an duine agus an comhionannas agus chun tuiscint orthu a spreagadh.
- Déanaimid athbhreithniú ar leordhóthanacht agus ar éifeachtacht dhlí agus chleachtas chearta an duine agus an chomhionannais sa Stát agus i gcomhlachtaí poiblí, lena n-áirítear plé le hoifigigh rialtais atá ag dréachtú reachtaíochta, agus leis an reachtas de réir mar a théann Bille trí Thithe an Oireachtais.
- Foilsímid ráitis beartais agus tugaimid faoi thaighde ar shaincheisteanna téamacha; déanaimid moltaí don Rialtas ar bhearta ba cheart a ghlacadh chun cearta an duine agus comhionannas sa Stát a neartú, a chosaint agus a chomhlíonadh.
- Is féidir leis an gCoimisiún cúnamh dlí a thabhairt in imeachtaí áirithe a bhaineann le cearta an duine agus comhionannas, iarratas a dhéanamh leis na hUaschúirteanna ar chead pléadáil os a gcomhair mar *amicus curiae* (cara na cúirte), agus tús a chur le himeachtaí ina ainm féin faoi chúrsaí a bhaineann le cearta an duine agus comhionannas.
- Oibrímid i gcomhar le heagraíochtaí agus comhlachtaí poiblí áirithe chun athrú a chumasú a imreoidh dea-thionchar ar shaol daoine agus chun forbairt cultúr measa ar chearta an duine, comhionannas agus tuiscint idirchultúrtha a spreagadh.

Is cuma má bhímid ag freagairt d'imní aonair, i mbun plé leis an reachtas, leis an rialtas nó le comhlachtaí poiblí ar bheartais agus ar chleachtais, nó ag méadú feasachta i measc an phobail ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas, is é ár bhfís Éire chuimsitheach a bheith againn ina léirítear meas ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas, ina gcuirtear chun cinn iad agus ina mbaintear amach iad do gach duine, i ngach áit.

AN COIMISIÚN

Thuas, ón taobh clé: An Príomh-Choimisinéir Emily Logan, Teresa Blake SC, Frank Conaty*, Heydi Foster-Breslin*, David Joyce BL, Mark Kelly*, Sunniva McDonagh SC, an tOllamh Siobhán Mullally, an tOllamh Ray Murphy, an Dr Fidèle Mutwarasibo, Orlagh O'Farrell, Betty Purcell*, Liam Herrick*, an Dr Mary Murphy*, agus Kieran Rose*.

*Go dtí an 31 Deireadh Fómhair 2017

TUARASCÁIL AR GHNÍOMHAÍOCHT

Tuairiscítear gníomhaíocht an Choimisiúin in 2017 sa tuarascáil seo, an dara bliain dá chéad phlean straitéiseach. Tá Ráiteas Straitéise 2016–2018 an Choimisiúin bunaithe ar a shainordú mar a leagtar amach é san Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014, agus Prionsabail Pháras de chuid na Náisiún Aontaithe mar bhonn agus taca aige, ina leagtar amach na caighdeáin idirnáisiúnta d'institiúidí náisiúnta um chearta an duine.

Agus muid dár dtreorú ag ár misean cur le hÉirinn chuimsitheach ina léirítear meas ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas, ina gcuirtear chun cinn iad agus ina mbaintear amach iad do gach duine, i ngach áit, chomhaontaigh an Coimisiún sraith príomhspriocanna straitéiseacha chun ár gcuid oibre a threorú.

Is iad sin:

- ár gcumhachtaí dlíthiúla, Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine go háirithe, a chur i bhfeidhm go réamhghníomhach;
- tuiscint ar dhoroinnteacht an chomhionannais agus chearta an duine a chur chun cinn;
- comhionannas agus cearta an duine a chur i gcrích;
- éagsúlacht agus tuiscint idirchultúrtha.

Sa Tuarascáil Bhliantúil seo, tuairiscíonn an Coimisiún ar na gníomhaíochtaí ar thug sé fúthu in 2017 faoi spriocanna an Ráitis Straitéise. Bhí an cúigiú sprioc leathan mar bhonn agus taca ag na ceithre sprioc sin – is é sin sprioc na ceannaireachta.

Chun sprioc na ceannaireachta a chomhlíonadh, tiomnaítear sa Ráiteas Straitéise go mbeidh an Coimisiún láidir, réamhghníomhach, dúshlánach agus údarásach san obair a dhéanann sé.

ÁR GCUMHACHTAÍ DLÍTHIÚLA, DUALGAS NA HEARNÁLA POIBLÍ UM CHOMHIONANNAS AGUS CEARTA AN DUINE GO HÁIRITHE, A CHUR I BHFEIDHM GO RÉAMHGHNÍOMHACH

SA CHUID SEO:

Ár gcumhacht *amicus curiae* a úsáid 13

Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm 17

Monatóireacht ar chonarthaí chearta an duine agus comhionannais sna Náisiúin Aontaithe agus i gComhairle na hEorpa 20

Cur i bhfeidhm agus monatóireacht conarthaí idirnáisiúnta 23

Cur le comhairliúcháin náisiúnta, forbairt beartas agus cur i bhfeidhm straitéisí a bhaineann le straitéis an Choimisiúin 25

‘Beidh athrú intomhaiste ar chleachtas iad siúd ar a bhfuil na príomhdhualgais de bharr a bhfeasachta ar dhlí agus ar dhea-chleachtas chearta an duine agus an chomhionannais’

Ráiteas Straitéise Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2016–2018

Tá an sprioc straitéiseach seo dírithe ar na cumhachtaí dlíthiúla a chumhdaítear inár reachtaíocht bhunaithe, *an tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014*, a chur i bhfeidhm go réamhghníomhach.

Dírítear ár ngníomhaíocht faoin sprioc seo ar na struchtúir a sheachadann cearta an duine agus comhionannas in Éirinn: na cúirteanna; forbairt reachtaíochta san Oireachtas; ceapadh agus cur i bhfeidhm beartas agus caighdeán i ranna rialtais; agus feidhmiú comhlachtaí ábhartha san earnáil phoiblí, tionscail nó earnála.

Dírítear freisin sa sprioc seo ar ár n-obair maidir leis na hoibleagáidí idirnáisiúnta i leith chearta an duine agus comhionannais atá ag Éirinn, agus ar chur i bhfeidhm agus ar mhonatóireacht ar chomhlíonadh conarthaí idirnáisiúnta.

Buaicphointí ó 2017

Rinne an Coimisiún idirghabháil mar *amicus curiae* nó cara na cúirte i gcás (*NHV v. an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais*) ina raibh impleachtaí forleathana ag an mbreith do chearta iarrthóirí tearmainn chun oibre.

Tugadh faoi chúig threoirthionscadal le réimse leathan comhlachtaí poiblí chun uirlisí praiticiúla foghlama a fhorbairt chun Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm.

Thuairiscigh an Coimisiún ar thaifead na hÉireann faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú agus faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh.

Rinne an Coimisiún a mholtaí don Rialtas maidir le cosaintí ar chóiríocht éigeandála a úsáid le haghaidh teaghlaigh gan dídean.

Ár gcumhacht *amicus curiae* a úsáid

Mar cheann dá chumhachtaí dlíthiúla, féadfaidh an Coimisiún iarratas a dhéanamh leis na hUaschúirteanna ar chead a fháil feidhmiú mar *amicus curiae* in imeachtaí atá os comhair na cúirte sin a bhaineann le cearta an duine nó cearta comhionannais do dhuine ar bith. Féadfaidh an Chúirt an cead sin a bhronnadh nó a dhiúltú faoina lánrogha féin.

Nuair a ghníomhaíonn an Coimisiún mar *amicus curiae* (cara na cúirte) ní ghlacann sé le taobh ar bith sa chás. Ina ionad sin, cabhraíonn sé leis an gCúirt trí chomhairle a chur uirthi maidir le saincheisteanna chearta an duine agus comhionannais a bhaineann go sonrach leis an gcás.

Ag tús na bliana, bhí sé chás ar bun inar tugadh cead roimhe sin don Choimisiún idirghabháil a dhéanamh mar *amicus curiae.* In 2017 rinne an Coimisiún iarratas leis na hUaschúirteanna idirghabháil a dhéanamh mar *amicus curiae* i seacht n-imeacht. Tugadh an cead sin dó i ngach cás. Cinneadh sé chás ina ndearna an Coimisiún idirghabháil mar *amicus curiae* i rith na bliana, agus bhí na seacht gcás eile fós ar bun amhail deireadh na bliana.

An ceart chun gearán idirdhealaithe a dhéanamh go comhuaineach

Cás: Culkin v. Chomhairle Contae Shligigh

Dhírigh an cás seo ar an gceist an raibh sé de cheart ag an Uasal Culkin gearán idirdhealaithe a thabhairt os comhair an Bhinse Comhionannais mar a bhíodh (a tógadh isteach faoin gCoimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre), agus éileamh ar dhíobhálacha pearsanta ag an am céanna os comhair na hArd-Chúirte, a d'eascair as bulaíocht agus ciapadh a líomhnaíodh a tharla ina áit oibre.

Shéan a fhostóir, Comhairle Contae Shligigh, na héilimh, agus lorg sí, faoi na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, go gcaithfí na himeachtaí díobhálacha pearsanta amach ar an mbunús gur tugadh a ghearán idirdhealaithe os comhair an Bhinse Comhionannais cheana féin.

Toradh: Thug an Chúirt Achomhairc an breithiúnas seo an 28 Márta 2017. Dhearbhaigh an Chúirt Achomhairc nach gcuireann na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta cosc uathoibríoch ar dhuine aonair gearán idirdhealaithe a thabhairt os comhair an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre, agus éileamh ar dhíobhálacha pearsanta a eascraíonn as na cúinsí fíorasacha céanna, ag an am céanna.

Ceart iarratasóra ar stádas dídeanaí chun oibre

Cás: NHV v. an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais

Sa chás seo rinne fear as Burma (NHV), a bhí ina chónaí i soláthar díreach ar feadh cúpla bliain, agóid in aghaidh an diúltaithe cead a thabhairt dó fostaíocht a lorg, toisc go raibh an fear fós ag fanacht ar chinneadh faoina iarratas ar stádas dídeanaí.

Rinne NHV agóid in aghaidh bhunreachtúlacht an ailt d'Acht na nDídeanaithe, 1996 a chuireann bac ar an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais, a maíodh, cead a thabhairt dó glacadh le fostaíocht. Tugadh cead dó an t-achomharc a thabhairt chuig an gCúirt Uachtarach toisc gur cinneadh go mbaineann tábhacht phoiblí leis an gcás faoi Airteagal 34.5.3 den Bhunreacht.

Toradh: Thug an Chúirt Uachtarach breith an 30 Bealtaine 2017 inar rialaíodh, sa chás nach bhfuil aon teorainn ama leis an bpróiseas tearmainn, go bhfuil an cosc iomlán ar fhostaíocht a lorg faoi Acht na nDídeanaithe, 1996, ag teacht salach ar an gceart bunreachtúil fostaíocht a lorg.

Dúirt an Chúirt go bhfuil 'baint ag an obair le dínit agus le saoirse an duine aonair', rud a fhéachann an Bunreacht lena chur chun cinn, agus chinn sí go bhféadfadh go mbeadh neamhshaoránach, iarrthóir tearmainn san áireamh, i dteideal, i bprionsabal, na cearta pearsanta faoin mBunreacht a agairt. Áirítear leis sin seans an ceart chun oibre, más féidir a

bhunú mura ndéanfaí sin nach gcaitear le duine dá leithéid go cothrom le duine daonna.

Dúirt an Chúirt ar deireadh nach féidir ceart chun oibre, i mbrí saoirse chun oibriú nó fostaíocht a lorg, a choinneáil go hiomlán ó neamhshaoránaigh.

Cearta leanaí faoi choinneáil

Cás: Ceathrar Iarratasóirí v. Stiúrthóir Champas Coinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh agus Eile

Bhain na ceithre chás seo le leanaí a bhí á gcoinneáil in Ionad Coinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh. I ndiaidh eachtra san Ionad i mí Lúnasa 2016, mhaígh gach leanbh gur coinníodh ina gcill iad, gan sos, ar feadh cúpla seachtain, i gcoinníollacha arbh ionann iad agus coinneáil faoi ghaibhniú aonair a líomhain siad.

Toradh: Thug an Ard-Chúirt breithiúnas ar an gcás seo an 6 Samhain 2017 agus dhearbhaigh sí gur sáraíodh cearta bunreachtúla na leanaí nuair a ceileadh aclaíocht laethúil orthu agus aon teagmháil lena muintir i rith na tréimhse scartha. Chinn sí freisin gur sáraíodh cearta bunreachtúla na leanaí toisc nach raibh aon chosaintí nósmhaireachta i bhfeidhm ar fheidhmiú an scartha agus na ndíoth lena mbaineann.

Chinn an Chúirt nach raibh an tréimhse scartha míbhunreachtúil agus nárbh ionann coinníollacha na coinneála i rith an scartha agus íde mhídhaonna nó táiríde.

Ceart chun saol príobháideach agus teaghlaigh

Cásanna: Danibye Luximon agus Prashina Choolun (Mionaoiseach ag tabhairt cáis trína máthair agus trína neaschara Danibye Luximon) v. an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais

&

Yaswin Balchand, Chandrika Gopee agus Cieron Laksh Balchand (Mionaoiseach ag tabhairt cáis trína athair agus trína neaschara Yaswin Balchand) v. an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais

Bhain na cásanna seo le cearta teaghlach nach Éireannaigh iad ar tugadh cead oibre agus staidéir sa Stát dóibh. Ba é an phríomhcheist ar gá don Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais aird a thabhairt ar an gceart chun saol príobháideach agus teaghlaigh, a dheimhnítear faoin mBunreacht agus faoin gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, nuair atá cinneadh á dhéanamh faoi chead na dteaghlach lena mbaineann fanacht sa Stát a athnuachan nó a athrú.

Phléadáil an Coimisiún roimhe sin mar *amicus curiae* sna himeachtaí sin os comhair na Cúirte Achomhairc, a rialaigh i bhfabhar dhá theaghlach as Oileán Mhuirís a tháinig go dtí an Stát tráth nár theastaigh víosa uathu, agus ar tugadh cead dóibh ina dhiaidh sin fanacht sa Stát.

Leanúnach: D'éist an Chúirt Uachtarach an cás an 30 Samhain 2017 agus tá breithiúnas le teacht in 2018.

Cailleadh saoirse

Cás: L v. Stiúrthóir Cliniciúil Ospidéal Ollscoile Phádraig agus Eile

Dírítear sa chás ar a bhfuil i gceist le bheith ina 'othar saorálach' in ospidéal síciatrach. Diúltaíodh cead don té a bhí i lár an cháis seo, L, Ospidéal Ollscoile Phádraig a fhágáil mar othar saorálach. Is é an cheist lárnach anseo cén uair is féidir le hothar saorálach institiúid shíciatrach a fhágáil agus aird ar fhorálacha an Achta Meabhairshláinte, 2001.

Leanúnach: Tá an cás le héisteacht ag an gCúirt Achomhairc i mí Eanáir 2018.

An ceart agóid a dhéanamh in aghaidh coinneála in ospidéal meabhairshláinte

Cás: AB v. Stiúrthóir Cliniciúil Ospidéal Lomáin agus Eile

Baineann an cás seo leis an gceart atá ag daoine a choinnítear in ospidéil mheabhairshláinte agóid a dhéanamh in aghaidh 'orduithe athnuachana' a údaraíonn a gcoinneáil leanúnach ar feadh 12 mhí.

I gcinneadh níos luaithe, rialaigh an Ard-Chúirt go raibh duine a coinníodh faoi na hAchtanna Meabhairshláinte ar feadh tréimhse fhada i dteideal agóid a dhéanamh in aghaidh dhlíthiúlacht a gcoinneála leanúnaí ag eatraimh réasúnta os comhair cúirte, faoin gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine, agus go bhfuil an easpa saoráide faoi *na hAchtanna Meabhairshláinte* chun dlíthiúlacht coinneála dá leithéid a athbhreithniú – seachas trí achomharc leis an gCúirt Chuarda – neamhréireach le hoibleagáidí an Stáit faoi na hAchtanna fán Choinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine 2003–2014.

Leanúnach: Tá an t-achomharc ar bhreithiúnas na hArd-Chúirte le héisteacht ag an gCúirt Achomhairc in 2018.

An ceart chun próis chuí agus chun trialach córa

Cás: Kevin Tracey v. an Bhreithimh Cúirt Dúiche Aeneas McCarthy, an Stiúrthóra Ionchúiseamh Poiblí

Baineann an cás atá os comhair na Cúirte Uachtaraí le scrúdú ar an gcúinse beacht ina gceadaítear duine a chur á chimiú de bharr díspeagadh os comhair na Cúirte, ag cur chásdlí na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine agus dhlí bunreachtúil na hÉireann san áireamh. I mí Lúnasa 2017, tháinig Oifig na Cúirte Uachtaraí chuig an gCoimisiún ag iarraidh air a fheidhm mar *amicus curiae* a fheidhmiú sa chás seo.

Leanúnach: Tá an cás le héisteacht ag an gCúirt Uachtarach in 2018.

Dualgas cúiseanna a thabhairt le haghaidh cinntí riaracháin

Cás: An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí v. Damache

An tArd-Aighne v. Damache

Tá an Coimisiún fós ag feidhmiú mar *amicus curiae* san achomharc ar chinneadh na hArd-Chúirte an 21 Bealtaine 2015. Dhiúltaigh an Ard-Chúirt don iarratas ar eiseachadadh an Uasail Damache ar an mbunús go mbeadh fíor-riosca ann go sárófaí a chearta daonna dá gcuirfí chuig na Stáit Aontaithe é le cur ar a thriail, toisc go raibh an baol ann go gcuirfí faoi ghaibhniú aonair ar feadh tréimhse fhada é i gcóras príosúin na Stát Aontaithe.

Tharraing an Ard-Chúirt ceisteanna faoi fhóram dlínsiúil anuas freisin. Choinnigh na húdaráis sa Spáinn an tUasal Damache in 2015 agus eiseachadadh chuig na Stáit Aontaithe é ón Spáinn in 2017.

Leanúnach: Tá achomharc an Stiúrthóra Ionchúiseamh Poiblí le héisteacht ag an gCúirt Achomhairc in 2018.

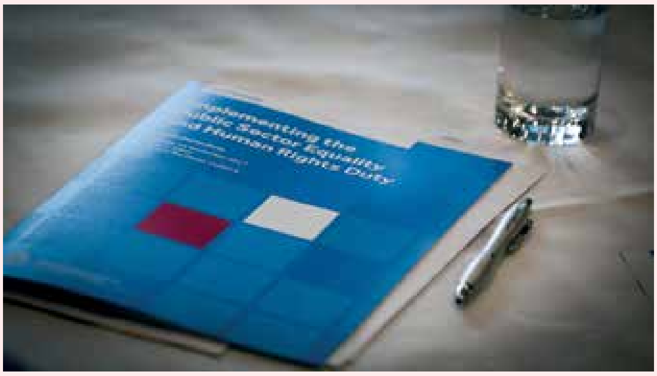

Cainteoirí agus rannpháirtithe ag na seimineáir faoi Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine i Luimneach agus i mBaile Átha Cliath, Samhain 2017

Cearta príobháideachais

Cás: Digital Rights Ireland Limited v. an Aire Cumarsáide, Mara agus Acmhainní Nádúrtha, an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí, Choimisinéir an Gharda Síochána, Éire agus an Ard-Aighne

Tarraingíonn an cás anuas ceisteanna maidir le raon feidhme Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh (an 'Chairt') agus maidir le dlí-eolaíocht Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh ar chearta príobháideachais, raon feidhme substainteach phrionsabal na comhréireachta agus an gaol idir an Chairt, an Bunreacht agus an Coinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine.

Leanúnach: Bhí na himeachtaí seo ar bun go fóill in 2017.

Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm

Leagtar dualgas reachtúil in Alt 42 den *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014* ar chomhlachtaí poiblí idirdhealú a dhíbirt, comhionannas a chur chun cinn, agus cearta an duine a chosaint, dóibh siúd dá soláthraíonn siad seirbhísí, agus d'fhoireann na hearnála poiblí. Tá sé de chumas ag Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine comhionannas agus cearta an duine a leabú i lár an déanta beartais, an tsoláthair seirbhíse agus na fostaíochta san earnáil phoiblí in Éirinn.

In 2017, lean an Coimisiún ar aghaidh ag tacú le cur i bhfeidhm an Dualgais trí threoir phraiticiúil agus acmhainní a fhorbairt do chomhlachtaí poiblí, agus trí ardú feasachta leanúnach seachtrach thar réimse leathan comhlachtaí poiblí agus eagraíochtaí na sochaí sibhialta.

Treoirthionscadail

I rith na bliana, thug an Coimisiún faoi chúig threoirthionscadal leis na heagraíochtaí seo a leanas, chun tacú le cur chuige a fhorbairt i leith an Dualgas a cur i bhfeidhm i gcomhthéacsanna difriúla:

- Comhairle Cathrach Chorcaí
- Comhairle Contae Mhuineacháin
- Coláiste na hOllscoile Corcaigh
- Seirbhís Phromhaidh na hÉireann
- Community Action Network agus Service User Rights in Action Group

Cuireadh na treoirthionscadail seo i bhfeidhm chun foghlaim earnála faoin Dualgas i bhfeidhm a chur chun cinn, thar réimse leathan eagraíochtaí san earnáil phoiblí. Cuirfidh na treoirthionscadail bonn eolais faoi thuilleadh treorach praiticiúla don Dualgas, agus gabhfar an fhoghlaim trí chás-staidéir chun tacú le heagraíochtaí eile agus iad á chur i bhfeidhm ag an tús.

Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm – Imeachtaí

I mí na Samhna, reáchtáil an Coimisiún dhá imeacht mhóra i mBaile Átha Cliath agus i Luimneach. Tháinig os cionn 300 duine ó ranna rialtais, gníomhaireachtaí stáit, institiúidí oideachais, údaráis áitiúla agus an tsochaí shibhialta chun foghlaim faoin Dualgas, an obair a rinneadh go dtí sin, agus chun foghlaim ó na treoirthionscadail a roinnt.

Ba é aidhm na n-imeachtaí cabhrú le comhlachtaí poiblí a n-oibleagáidí reachtúla faoi Alt 42 den Acht fán gCoimisiún, 2014 a thuiscint. Chomh maith leis sin, bunaithe ar thaithí na gcomhlachtaí poiblí a thug faoi threoirthionscadail leis an gCoimisiún, tugadh treoir phraiticiúil agus samplaí den chaoi le tús a chur leis an Dualgas a chur i bhfeidhm.

Bhí meascán de phlé painéil le státseirbhísigh shinsearacha as Éirinn, saineolaithe iasachta sa réimse agus an tsochaí shibhialta sna himeachtaí, agus reáchtáladh ceardlanna freisin do phríomhréimsí na hearnála poiblí.

Treoir a Fhorbairt

Nuashonraíodh leabhrán treorach a foilsíodh ar an Dualgas ag tús an phróisis agus athfhoilsíodh é chun forléargas a thabhairt ar an Dualgas agus ar riachtanais na reachtaíochta.

Rinneadh dul chun cinn suntasach ar threoir níos mionsonraithe faoin Dualgas a thabhairt chun cinn – foilseofar an cháipéis acmhainne sin in 2018.

Cruthaíodh acmhainn físeáin ag imeachtaí seimineáir mhí na Samhna 2017 freisin. Cabhróidh sí sin leo siúd atá ag iarraidh an Dualgas a chur i bhfeidhm, agus cuirfear ar fáil í in 2018, chomh maith le torthaí ó na treoirthionscadail.

Scéim Deontas 2017 – Ag Tacú le Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm

I mí na Samhna 2017 dháil an Coimisiún maoiniú deontas ar eagraíochtaí chun tabhairt faoi ghníomhaíochtaí chun cearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn. Thóg sé sin ar an gcéad leithdháileadh deontas dá leithéid in 2016 agus ar chur i gcrích na dtionscadal sin.

Tá liosta de na tionscadail a fuair maoiniú in 2016, agus a chuir a n-obair i gcrích in 2017, in Aguisín 7.

Bronnadh maoiniú ar 31 eagraíocht san iomlán faoi scéim deontas Chearta an Duine agus Comhionannais. Fuarthas os cionn 150 iarratas ar an scéim ó phobail, grúpaí agus comhlachtaí poiblí.

Agus deontais 2017 á mbronnadh, dhírigh an Coimisiún ar dhá théama uileghabhálacha, ag teacht lena bhéim straitéiseach. Bhain ceann de na téamaí sin le tacú le Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm.

Scéim Deontas 2017: (Ag tacú le Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm)

EAGRAÍOCHT	COMHPHÁIRTÍ	TIONSCADAL
National Safeguarding Committee	An tÚdarás um Fhaisnéis agus Cáilíocht Sláinte, an Coimisiún Meabhair-Shláinte	Bonn fianaise a fhorbairt do chur chuige bunaithe ar chearta i leith seirbhísí cónaithe, seirbhísí d'othair chónaitheacha agus seirbhísí bunaithe sa phobal, do sheandaoine, daoine atá faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil meabhairghalar orthu.
Boird Oideachais agus Oiliúna Éireann		Creat tacaíochtaí a fhorbairt chun Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm ar fud Earnáil na mBord Oideachais agus Oiliúna.
Community Action Network (CAN)		I ndiaidh chinneadh *FIDH v. na hÉireann* ó Chomhairle na hEorpa ar thithíocht na n-údarás áitiúil, cur chuige bunaithe ar dhaoine a bhfuil cearta acu a úsáid le húdaráis áitiúla chun Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm.
Ionchuimsiú Éireann		Clár 'Oiliúint don Oiliúnóir' a bhunú chun ceardlanna a chur ar fáil do dhaoine a bhfuil cearta acu ar Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a úsáid chun teacht ar sheirbhísí poiblí.
Equality and Rights Alliance		Tionscadal chun cumas a thógáil in eagraíochtaí na sochaí sibhialta chun tabhairt faoi Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine agus a chinntiú go gcuireann comhlachtaí poiblí ina gceantar i bhfeidhm é, trí chúig cheardlann réigiúnacha a eagrú.
An Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath		Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm san Earnáil Tríú Leibhéal trí fheasacht a ardú, foghlaim a roinnt, tosaíochtaí a shainaithint agus treoirlínte a fhorbairt.
The Rights Platform, Ionad Acmhainní Teaghlaigh Naomh Caoimhín	Líonra Rannpháirtíochta an Phobail in Áth Cliath Theas	Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm i bpróiseas pleanála straitéisí Chontae Átha Cliath Theas.
Comhairle um Chearta an Duine		Oibleagáidí chearta an duine atá i bhfeidhm ar bheartas agus cleachtas an Gharda Síochána a shainaithint agus a chur i bhfeidhm.
Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte		Aghaidh a thabhairt ar Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm laistigh den FSS.
Seirbhísí Andúile FSS (Gort na Silíní)		Cur chuige comhoibríoch a fhorbairt i leith Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine, i gcomhar le húsáideoirí na seirbhísí, maidir le handúile agus cóir leighis agus soláthar seirbhísí.

EAGRAÍOCHT	COMHPHÁIRTÍ	TIONSCADAL
Coiste Forbartha Áitiúla Pobail na hIarmhí	Comhairle Chontae na hIarmhí agus gníomhaireachtaí reachtúla eile	Straitéis Imeasctha ilghníomhaireachta a fhorbairt do Chontae na hIarmhí le haghaidh 2018–2022, agus aird ar Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine.
Oifig Forbartha Pobail Chomhairle Contae Fhine Gal	Comhairle um Inimircigh na hÉireann	Acmhainní oiliúna a fhorbairt don phríomhfhoireann i gComhairle Contae Fhine Gal, ag díriú ar Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a chur i bhfeidhm agus ar idirchultúrachas.
Travellers of North Cork CLG	PPR Belfast	Próiseas monatóireachta chearta an duine a chur chun cinn chun cearta cóiríochta an Lucht Siúil i dTuaisceart Chorcaí a fheabhsú.
FSS – an Rannán Náisiúnta Acmhainní Daonna, an Fhoireann Éagsúlachta, Comhionannais agus Cuimsithe		Athbhreithniú cuimsitheach a dhéanamh ar chláir oiliúna uile an FSS chun éagsúlacht, comhionannas agus cuimsiú a chomhtháthú iontu.
Free Legal Advice Centres (FLAC)		Comhdháil lae ag fiosrú impleachtaí dlí Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine.
Comhairle Dídeanaithe na hÉireann		Tionscadal bliana chun oibleagáidí Dhualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine a bhunú le haghaidh na Gníomhaireachta Fáiltithe agus Imeasctha, na hOifige chun Lánpháirtíocht Imirceach a Chur Chun Cinn agus a conraitheoirí, do dhaoine atá ag lorg cosanta, nó atá i soláthar díreach.

Monatóireacht ar chonarthaí chearta an duine agus comhionannais sna Náisiúin Aontaithe agus i gComhairle na hEorpa

Tá creidiúnú stádas "A" ag an gCoimisiún, mar fhoras náisiúnta um chearta an duine, ó na Náisiúin Aontaithe. Tarraingíonn an t-aitheantas idirnáisiúnta sin aird ar sheasamh intíre agus idirnáisiúnta an Choimisiúin agus ar a neamhspleáchas institiúideach. Ní fhaigheann comhlachtaí stádas "A" mura bhfuil siad ag comhlíonadh Phrionsabail Pháras ina n-iomláine agus, dá bhrí sin, tugtar cearta vótála, labhartha agus suite dóibh ag comhlachtaí conartha na Náisiún Aontaithe um chearta an duine.

Mar an foras náisiúnta um chearta an duine, bíonn monatóireacht an Choimisiúin ar staid chearta an duine in Éirinn agus na moltaí a thugaimid mar bhonn eolais faoi mheasúnuithe na gcomhlachtaí monatóireachta Conartha ar an gcaoi a bhfuil Éire ag comhlíonadh a hoibleagáidí faoi Choinbhinsiúin Idirnáisiúnta um Chearta an Duine.

In 2017, bhí an Coimisiún rannpháirteach go gníomhach i gcéimeanna éagsúla de mhonatóireacht idirnáisiúnta ag leibhéal na Náisiún Aontaithe agus Chomhairle na hEorpa.

Tuairisciú idirnáisiúnta

Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú (CEDAW)

I mí Feabhra 2017, reáchtáladh an ceathrú scrúdú foirmiúil ar Éirinn faoin gCoinbhinsiún NA seo sa Ghinéiv. Roimh an éisteacht, chuir an Coimisiún isteach a thuarascáil neamhspleách ar theist na hÉireann faoin gCoinbhinsiún. Úsáideadh an fhaisnéis a bailíodh i rith an chomhairliúcháin náisiúnta ar CEDAW in 2016 mar bhonn eolais d'anailís an Choimisiúin.

Toscaireacht an Choimisiúin go Coiste CEDAW sa Ghinéiv i mí Dheireadh Fómhair 2017, ag bualadh le Cathaoirleach an Choiste, an tUasal Dalia Leinarte.

Helga Fastrup Ervik (Sásra Coisctheach Náisiúnta na hIorua), Malcolm Evans (Fochoiste NA chun Céastóireacht a Chosc), Emily Logan (IHREC) agus Rachel Murray (Scoil an Dlí in Ollscoil Bristol) ag seoladh "Ireland and the Optional Protocol to the UN Convention Against Torture"

Tuarascáil an Choimisiúin do Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh

Tuarascáil an Choimisiúin do Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú (CEDAW)

I mí Feabhra 2017, d'fhoilsigh an Coimisiún:

- An Aighneacht fhoirmiúil do Choiste na Náisiún Aontaithe maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú ar an séú agus seachtú tuarascáil thréimhsiúil ó Éirinn a foilsíodh in éindí
- Forbhreathnú ar leithligh ar na saincheisteanna agus moltaí atá sa phríomhthuarascáil
- Leagan éasca le léamh den fhorbhreathnú ar an bhfoilseachán faoi shaincheisteanna agus moltaí (a d'ullmhaigh Ionchuimsiú Éireann)
- "*What is life like for Women in Ireland in 2016?*" – foilseachán a dhéanann taifead ar ghnéithe comhairliúcháin thionscadal CEDAW.

Thaistil toscaireacht ón gCoimisiún go dtí na Náisiúin Aontaithe chun páirt a ghlacadh i scrúdú foirmiúil sa Ghinéiv agus bhuail siad le rapóirtéir na tíre, le haghaidh na hÉireann, Lia Nadaraia, mar chuid den phróiseas sin.

Chuir an Coimisiún a thorthaí i láthair an Choiste NA sa Ghinéiv, agus d'óstáil sé craoladh beo an lá ar fad d'imeachtaí CEDAW ag an am céanna.

D'eisigh Coiste CEDAW NA a Bhreathnuithe Deiridh ar Éirinn i mí an Mhárta, a léirigh bearnaí móra i gcomhlíonadh oibleagáidí idirnáisiúnta na hÉireann, ar tharraing an Coimisiún aird na Náisiún Aontaithe orthu. Áiríodh leo sin rochtain ar cheartas do dhrochíde san am atá caite do chearta na mban, ag dul i ngleic le foréigean bunaithe ar inscne, fadhbanna a théann i bhfeidhm ar ghrúpaí sonracha ban ar nós mhná an Lucht Siúil agus mná imirceacha, agus ar rannpháirtíocht na mban sa saol poiblí.

Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh

Bhí dara scrúdú foirmiúil na hÉireann faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh ar siúl sa Ghinéiv i mí Iúil.

Cuireadh tuarascáil monatóireachta neamhspleáiche an Choimisiúin, "*Ireland and the Convention against Torture*", faoi bhráid an Choiste NA i gcoinne Céasadh sular tháinig an Stát os a chomhair.

Bhuail toscaireacht ón gCoimisiún leis an gCoiste NA i gcoinne Céasadh i seisiún príobháideach, inar thug an Coimisiún breac-chuntas ar a mheasúnú neamhspleách ar theist na hÉireann faoin gCoinbhinsiún. Ag an am céanna, d'óstáil an Coimisiún craoladh beo de scrúdú an Stáit faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh.

Thug coiste saineolaithe na Náisiún Aontaithe a Bhreathnuithe Deiridh ar Éirinn i mí Lúnasa, ina raibh moltaí mionsonraithe don Stát, agus díríodh iontu ar shaincheisteanna a tharraing an Coimisiún anuas. Áiríodh leis sin céasadh agus drochíde a chosc, an chaoi nár dhaingnigh Éire an Prótacal Roghnach a ghabhann leis an gCoinbhinsiún i gcoinne Céasadh, Cosaint Idirnáisiúnta, foréigean bunaithe ar inscne agus suíomhanna cúraim chónaithe.

Cúnant Idirnáisiúnta ar Chearta Sibhialta agus Polaitiúla (ICCPR)

Lean an Coimisiún lena rannpháirtíocht le Coiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine i ndiaidh scrúdú na hÉireann in 2014 faoin ICCPR. I mí Mheán Fómhair 2017, chuir an Coimisiún tuarascáil faoi bhráid Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Duine mar chuid dá phróiseas leantach ar na Breathnuithe Deiridh ar Éirinn in 2014. Nuashonraigh an tuarascáil eolas don Choiste ar mhí-úsáid institiúideach ban agus leanaí, simfiseatóime agus coinníollacha coinneála, a d'eascair as obair níos deireanaí an Choimisiúin ar CEDAW agus ar an gCoinbhinsiún i gcoinne Céasadh.

Tuairisciú réigiúnach – Comhairle na hEorpa

Cairt Shóisialta na hEorpa

Rinne an Coimisiún a thuairisc neamhspleách ar thimthriall tuairiscithe 2017 ar Chairt Shóisialta na hEorpa i mí Aibreáin 2017 roimh athbhreithniú foirmiúil na hÉireann.

Scrúdaigh an Coiste Eorpach ar Chearta Sóisialta feidhmíocht an stáit faoi sheacht n-airteagal ón gCairt: an ceart chun coinníollacha oibre sábháilte agus sláintiúla (airteagal 3); an ceart chun cosaint sláinte (airteagal 11); an ceart chun slándáil shóisialach (airteagal 12); an ceart chun cúnamh sóisialta agus leighis (airteagal 13); an ceart chun tairbhe a bhaint as seirbhísí leasa shóisialaigh (airteagal 14); an ceart atá ag seandaoine chun cosaint shóisialach (airteagal 23); agus an ceart chun cosanta ar bhochtanas agus eisiamh sóisialta (airteagal 30).

An Coinbhinsiún um Ghníomhaíocht i gcoinne Gáinneála ar Dhaoine (Coinbhinsiún Vársá de chuid Chomhairle na hEorpa)

D'fhoilsigh an Grúpa Saineolaithe um Ghníomhaíocht i gcoinne Gáinneála ar Dhaoine (GRETA) de chuid Chomhairle na hEorpa Tuarascáil Measúnaithe i mí Mheán Fómhair 2017 inar tarraingíodh aird ar bhearnaí móra i gcosaintí na hÉireann d'íospartaigh gáinneála ar dhaoine.

Tharraing athbhreithniú na hÉireann ar aighneacht an Choimisiúin, a tugadh i dtreo dheireadh 2016 roimh an dara measúnú foirmiúil, agus a leag béim ar theip leanúnach an Stáit i ngníomhartha chun íospartaigh gáinneála in Éirinn a shainaithint agus a chosaint mar is ceart. Áiríodh leis sin imní faoi chigireachtaí oibre, cleachtais soláthair a chomhlíonann cearta an duine, an nasc idir tearmann agus gáinneáil ar dhaoine, agus an gá atá le heolas agus tacaíochtaí d'iarrthóirí tearmainn.

Cur i bhfeidhm agus monatóireacht conarthaí idirnáisiúnta

Cur i bhfeidhm an Phrótacail Roghnaigh a ghabhann le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh

I mí Dheireadh Fómhair 2017, cothrom deich mbliana ó shínigh Éire an Prótacal Roghnach a ghabhann le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh, sheol an Coimisiún tuarascáil taighde dar teideal "*Ireland and the Optional Protocol to the UN Convention against Torture*", ina leagtar amach moltaí bunaithe ar fhianaise do dhaingniú agus cur i bhfeidhm an Phrótacail Roghnaigh in Éirinn.

D'éileodh an Prótacal Roghnach ar an Stát Sásra Coisctheach Náisiúnta a bhunú chun rochtain gan srian a thabhairt ar gach áit choinneála, agus cigireacht neamhspleách mhéadaithe orthu; d'áireofaí leis na háiteanna coinneála sin stáisiúin Gardaí, agus suíomhanna cúraim agus cónaithe.

Daingniú agus Cur i bhFeidhm Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas

Shínigh Éire Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas (UNCRPD) in 2007.

Lean an Coimisiún ar aghaidh i rith 2017 ag éileamh dhaingniú Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe, agus leag sé amach treoir shonrach, bunaithe ar chleachtas idirnáisiúnta, ar an gcaoi is fearr le cur i bhfeidhm an UNCRPD a chur chun cinn, a chosaint agus a mhonatóiriú.

In 2017, áiríodh leis an obair sin comhairle a cuireadh ar an rialtas agus ar an Oireachtas ar dhréachtreachtaíocht a fhoilsiú, bualadh go díreach leis an Aire Stáit le freagracht speisialta as Saincheisteanna Míchumais, agus an gá le daingniú a tharraingt anuas ag comhlachtaí monatóireachta Conartha Idirnáisiúnta.

Rannpháirtíocht straitéiseach sa phróiseas reachtaíochta

Tá sainordú reachtúil ag an gCoimisiún scrúdú a dhéanamh ar thograí reachtúla agus tuairisc a thabhairt ar a dhearcthaí maidir le haon impleachtaí do chearta an duine nó comhionannas in Éirinn.

Rinne an Coimisiún idirghabháil ar chúig phíosa de dhréachtreachtaíocht in 2017, agus rinne sé monatóireacht ar dhul chun cinn billí ina dhiaidh sin tríd an Oireachtas (na Tithe Parlaiminte).

An Bille um Míchumas (Forálacha Ilghnéitheacha)

I ndiaidh fhoilsiú *an Bhille um Míchumas (Forálacha Ilghnéitheacha)* chuir an Coimisiún a bhreathnuithe forlíontacha ar an mBille ar fáil do Chomhaltaí an Oireachtais i mí Eanáir 2017.

Thóg na breathnuithe sin ar na breathnuithe reachtaíochta níos luaithe ar Scéim Ghinearálta an Bhille um Míchumas (Forálacha Ilghnéitheacha) / um Chomhionannas. Díríodh go sonrach ar thograí reachtaíochta atá fós le réiteach a fhoilsiú, teidil an Bhille, agus an toimhde chun bheith inniúil le fónamh ar ghiúiré. I measc nithe eile, dúirt an Coimisiún gur cheart freastal réasúnta a sholáthar chun an rannpháirtíocht is fearr is féidir a chinntiú do sheirbhís ghiúiré.

An Bille um Cheartas Coiriúil (Íospartaigh na Coireachta)

I mí Feabhra 2017, d'fhoilsigh an Coimisiún a chomhairle agus a mholtaí inar tarraingíodh aird ar na bearnaí sa chosaint d'íospartaigh na coireachta, agus mhol sé athrú reachtaíochta. Cuireadh an scrúdú ar thograí reachtaíochta ar an mBille um Cheartas Coiriúil (Íospartaigh na Coireachta), 2016, ar fáil don Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais agus do Chomhaltaí uile an Oireachtais, chun bonn eolais a chur faoin bpróiseas reachtaíochta.

Leag na moltaí béim ar an ngá mór atá lena chinntiú go gcuirtear cosaintí agus tacaíochtaí d'íospartaigh na coireachta ar bhonn reachtúil, mar a éilítear faoi dhlí an Aontais Eorpaigh. Leag an Coimisiún béim faoi leith ar an ngá atá le tacaíocht a thabhairt d'íospartaigh na coireachta nuair atá coireanna á dtuairisciú, go mbeadh rochtain phras acu ar an nuacht is deireanaí faoina gcásanna, agus go gcuirfí cosaint ar fáil dóibh siúd is mó a bhíonn thíos le híospairt leantach, leanaí agus íospartaigh foréigean teaghlaigh ina measc. Tharraing an Coimisiún aird ar an ngá atá le Treoir an Aontais Eorpaigh maidir le hÍospartaigh a thrasuíomh, ina leagtar amach na híoschaighdeáin cosaintí, agus a raibh an spriocdháta lena aghaidh i mí na Samhna 2015.

An Bille um Fhoréigean Baile

Foilsíodh *an Bille um Fhoréigean Baile, 2017* i mí Feabhra 2017. Is é bunaidhm an Bhille an dlí reatha sa réimse seo a chomhdhlúthú agus gnéithe den dlí a leasú, ionas go gcomhlíonfar Coinbhinsiún Chomhairle na hEorpa chun Foréigean in aghaidh na mBan agus Foréigean Teaghlaigh a Chosc agus a Chomhrac (Coinbhinsiún Iostanbúl) nuair a dhaingnítear é.

Ag éirí as anailís a rinneadh ar an Scéim Ghinearálta agus ar an mBille féin, thug an Coimisiún breathnuithe i mí Feabhra 2017 do Chomhaltaí an Oireachtais agus tharraing a n-aird ar mholtaí an Choimisiúin i dtuarascáil CEDAW.

I measc na moltaí sin bhí go ndaingneodh an Stát Coinbhinsiún Iostanbúl, go dtreiseofaí tacaíocht d'íospartaigh foréigean teaghlaigh, agus go méadófaí fáil ar chóiríocht éigeandála agus níos fadtéarmaí.

An Bille Fostaíochta (Forálacha Ilghnéitheacha)

Tugadh tuairimí an Choimisiúin ar *an mBille Fostaíochta (Forálacha Ilghnéitheacha), 2017* don Roinn Gnóthaí Fostaíochta agus Coimirce Sóisialaí i mí Mheán Fómhair 2017. Áiríodh leis na moltaí an gá atá le slándáil agus cosaint níos mó a thabhairt tríd an reachtaíocht seo dóibh siúd atá ag gabháil do 'obair neamhchinnte' mar a thugtar air. Mar gheall ar easpa uaireanta oibre sonraithe agus cinnte agus soláthar conarthaí a luann líon uaireanta an chloig atá níos lú ná an líon a oibrítear i ndáiríre, bíonn éiginnteacht ioncaim ann, cuirtear srian ar an gcumas atá ag an oibrí saol an teaghlaigh a eagrú, cúram leanaí ina measc, agus cuirtear bac ar an gcumas atá ag an oibrí iasachtaí agus morgáistí a fháil.

An Bille um Chomhionannas (Forálacha Ilghnéitheacha)

Chuir an Coimisiún a bhreathnuithe ar an mBille um Chomhionannas (Forálacha Ilghnéitheacha), 2017 faoi bhráid Chathaoirleach an Chomhchoiste Oireachtais um Dhlí agus Ceart agus Comhionannas i mí

na Nollag 2017. Tá an Bille leis na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta a leasú chun idirdhealú ar bhonn cúlra sóisialta agus eacnamaíoch duine a chosc. Mhol an Coimisiún go n-athrófaí an dlí chun a chinntiú nach ndéantar idirdhealú ar dhaoine mar gheall ar a stádas socheacnamaíochta.

Cur le comhairliúcháin náisiúnta, forbairt beartas agus cur i bhfeidhm straitéisí a bhaineann le straitéis an Choimisiúin

An Tionól Saoránach

I mí na Bealtaine 2017 rinne an Coimisiún aighneacht fhoirmiúil leis an Tionól Saoránach, bunaithe ar a bhéim ar na deiseanna agus dúshláin a chruthaíonn daonra atá ag dul in aois. Ba é príomhchuspóir na haighneachta sin eolas a thabhairt a bhaineann le comhionannas agus cearta daoine níos sine.

I ndiaidh na haighneachta i scríbhinn sin, thug Cathaoirleach an Tionóil Saoránach cuireadh don Choimisiún labhairt lena chomhaltaí na 8 Iúil, agus labhair go sonrach faoi chúinsí chearta an duine agus comhionannais a bhaineann le pinsin, ioncam agus scor.

Cóiríocht Éigeandála do Theaghlaigh atá gan Dídean

Tharraing an Coimisiún a imní anuas maidir le soláthar cóiríocht éigeandála, ag díriú go sonrach ar fhorbairt na "mol teaghlach" agus thug sé rabhadh go raibh easpa dídine teaghlach á normalú.

Foilsíodh moltaí an Choimisiúin don Rialtas i mí Iúil i ráiteas beartais ar '*The provision of emergency accommodation to families experiencing homelessness*'. Leag an Coimisiún béim ar an ngá atá le díriú ar dhínit an duine, agus an gá atá le luachanna an Bhunreachta d'fhéinriail agus príobháideachas daoine atá gan dídean a chur ag croílár soláthar cóiríochta oiriúnaí do theaghlaigh, i dteannta thábhacht Bunreachtúil chearta an linbh.

Mhol an Coimisiún leasuithe reachtaíochta le hAcht na dTithe chun an t-am a chaithfeadh teaghlach i gcóiríocht éigeandála a shrianadh go trí mhí, agus d'iarr sé ar an Aire Tithíochta, Pleanála, Pobail agus Rialtais Áitiúil cóiríocht éigeandála a rialáil ionas go n-áireofaí foráil do rochtain an teaghlaigh ar shaoráidí agus uirlisí cócaireachta, limistéir spraoi, seomra teaghlaigh, agus go léireofaí meas ar cheart teaghlaigh chun neamhspleáchais agus príobháideachais.

Agus na moltaí á dtabhairt chun cinn, bhuail an Coimisiún le teaghlaigh atá gan dídean agus atá ina gcónaí i moil teaghlaigh.

An Comhchoiste Oireachtais ar an Ochtú Leasú ar an mBunreacht

I mí Dheireadh Fómhair, d'fhoilsigh an Coimisiún cáipéis beartais ar '*Human rights and equality considerations in the development of a new legislative and regulatory framework on abortion*'. Tháinig an Coimisiún os comhair an Chomhchoiste Oireachtais ar an Ochtú Leasú ar an mBunreacht, agus thug sé breac-chuntas ar na prionsabail a mheas sé a chuirfeadh an bonn eolais is fearr faoi chreat leasaithe dlíthiúil agus rialála chun rochtain ar ghinmhilleadh in Éirinn a rialú.

Straitéisí Náisiúnta

Ní féidir leis an gCoimisiún aighneachtaí a dhéanamh ar gach straitéis náisiúnta, ach cuireann sé leo ó am go chéile ar bhonn a thosaíochtaí straitéiseacha.

Chuir an Coimisiún leis na próisis comhairliúcháin a tharla roimh chur i gcrích agus seoladh Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú an Lucht Siúil agus na Romach, Straitéis Náisiúnta na mBan agus na gCailíní, agus Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú Daoine faoi Míchumas in 2017.

TUISCINT AR DHOROINNTEACHT AN CHOMHIONANNAIS AGUS CHEARTA AN DUINE A CHUR CHUN CINN

SA CHUID SEO:

Promhadh ó thaobh Chearta an Duine agus an Chomhionannais ar an mBuiséad 28
Cur le ceapadh beartas bunaithe ar fhianaise trí shonraí níos fearr 28
An Comhchoiste a bunaíodh faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste 29
Feasacht, tuiscint agus tacaíocht le haghaidh cearta socheacnamaíocha a chur chun cinn 30

‘Tacaíocht a chur chun cinn agus a thógáil do dhearcadh iomlánaíoch i leith chearta an duine, agus aird faoi leith ar chearta socheacnamaíocha’

Ráiteas Straitéise Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2016–2018

Léirítear sa sprioc seo aitheantas ar idircheangailteacht an chomhionannais agus chearta an duine, agus an tábhacht a bhaineann le díriú ar chearta socheacnamaíocha a bhreisiú in Éirinn.

Faoin sprioc seo, leag an Coimisiún amach cuspóir chun feasacht, tuiscint agus tacaíocht le haghaidh cearta socheacnamaíocha a chur chun cinn.

Gné bhunúsach de sin is ea aitheantas a thabhairt don luach ar phróisis buiséadaithe fheabhsaithe le haghaidh chearta an duine agus an chomhionannais sa Stát.

Colún riachtanach eile den sprioc sin is ea cur le bailiú feabhsuithe sonraí ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas, chun cur le déanamh beartas níos fearr bunaithe ar fhianaise.

I rith 2017, thóg an Coimisiún céimeanna suntasacha i dtreo na gcuspóirí sin a bhaint amach.

Buaicphointí ó 2017

Rinneadh Promhadh ó thaobh Chearta an Duine agus an Chomhionannais ar an mBuiséad a chur chun cinn agus a fhorbairt.

Cuireadh tús le clár taighde leis an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI) chun sonraí feabhsaithe faoi chearta an duine agus comhionannas a fhorbairt, agus chun tacú le cinnteoireacht bunaithe ar fhianaise.

Foilsíodh tuarascáil mhór ar idirdhealú in Éirinn i mí na Samhna 2017.

Oibríodh le fógróir maoine a d’fhorbair modhanna chun fógraíocht idirdhealaitheach ar a shuíomh gréasáin a shainaithint, a mhonatóiriú agus a bhlocáil.

Scrúdaigh an Comhchoiste, a bunaíodh faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste, tionchar an Bhreatimeachta ar chearta an duine agus ar chomhionannas ar oileán na hÉireann.

Promhadh ó thaobh Chearta an Duine agus an Chomhionannais ar an mBuiséad

Leagadh amach tiomantas sa Chlár do Rialtas Comhpháirtíochta go "[bh]forbróimid an próiseas díonta buiséad agus beartas mar bhealach chun comhionannas a chur chun cinn, bochtaineacht a laghdú agus neartú a dhéanamh ar chearta geilleagracha agus sóisialta." Thug Clár an Rialtais tiomantas eile d'úsáid a bhaint as an saineolas ó Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas chun tacú leis an bpróiseas díonta.

Chun tacú le hiarrachtaí chun promhadh ó thaobh chearta an duine agus an chomhionannais ar an mbuiséad a fhorbairt, le bliain anuas:

- d'oibrigh an Coimisiún le saineolaithe ar phromhadh an bhuiséid chun ábhar a tháirgeadh le haghaidh eagrán speisialta d'iris rochtana oscailte, '*Administration*', a foilsíodh i mí Lúnasa 2017 agus a dhírigh ar phromhadh ó thaobh chearta an duine agus an chomhionannais.
- phléigh an Coimisiún go sonrach leis an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe ar phromhadh ó thaobh an chomhionannais ar an mbuiséad a chuimsiú i gcreat caiteachais mheántéarmaigh na hÉireann.
- mhaoinigh an Coimisiún, faoi Scéim Deontas 2016, tionscadal de chuid Chomhairle Náisiúnta na mBan agus foilseachán ar '*Gender Responsive Budgeting*'.

Labhair an Coimisiún le Roghchoiste an Oireachtais um Fhormhaoirsiú Buiséid i mí Iúil 2017 den dara huair, mar chuid dá obair straitéiseach chun promhadh ó thaobh chearta an duine agus an chomhionannais ar an mbuiséad a chur chun cinn.

Baineadh garsprioc shuntasach amach ar Lá na Cáinaisnéise in 2017 nuair a d'fhoilsigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe páipéar beartais dar teideal '*Equality Budgeting: Proposed Next Steps in Ireland*'. Ag tagairt dó sin, thug an tAire Airgeadais aitheantas ina óráid faoin gcáinaisnéis don obair a rinneadh go dtí sin leis an gCoimisiún, agus thug sé tiomantas leanúint ar aghaidh ag obair leis an gCoimisiún ar phromhadh ó thaobh comhionannais agus inscne de.

Cur le Ceapadh Beartas Bunaithe ar Fhianaise trí Shonraí Níos Fearr

In 2017, d'fhorbair an Coimisiún a 'Chlár Taighde um Chearta an Duine agus Comhionannas' leis an Institiúid Taighde Eacnamaíochta agus Sóisialta (ESRI). Is é aidhm an chláir fianaise a sholáthar le haghaidh monatóireachta ar chomhionannas agus cearta an duine agus le haghaidh forbairt beartais i réimse an chomhionannais agus chearta an duine. Tabharfaidh an taighde aghaidh ar chomhionannas agus ar idirdhealú sna forais a chuimsítear i reachtaíocht um chomhionannas agus ar chearta an duine, agus béim faoi leith ar chearta eacnamaíocha, sóisialta agus cultúrtha.

Who experiences discrimination in Ireland?

I mí na Samhna, d'fhoilsigh an Coimisiún agus ESRI an chéad tuarascáil taighde ón gclár dar teideal "*Who experiences discrimination in Ireland?*".

Léirítear sa tuarascáil taighde go dtuairiscíonn beagnach duine as gach ochtar in Éirinn go ndearnadh idirdhealú orthu sa dá bhliain roimhe sin. Tarraingíonn an staidéar ar shuirbhé mór a dhéanann ionadaíocht ar an náisiún ar fad agus a tógadh ó shonraí na Príomh-Oifige Staidrimh ó fhreagraí 15,000 duine fásta ar an Suirbhé Náisiúnta Líonta Tí Ráithiúil. Scrúdaítear sa staidéar taithí daoine ar idirdhealú ag an obair, i gcúrsaí earcaíochta agus ina rochtain ar sheirbhísí poiblí (oideachas, iompar, sláinte, seirbhísí poiblí eile) agus seirbhísí príobháideacha (tithíocht, bainc/cuideachtaí árachais, siopaí/tithe tábhairne/bialanna). Léiríodh go mbíonn an t-idirdhealú níos measa i measc grúpaí sonracha.

- Tá níos mó ná a dhá oiread de sheans ann go ndéanfar idirdhealú ar Dhaoine faoi Mhíchumas ná iad siúd nach bhfuil faoi mhíchumas i ngach réimse – ag an obair, i gcúrsaí earcaíochta agus ina rochtain ar sheirbhísí poiblí agus príobháideacha.
- I gcomparáid le freagróirí Geala Éireannacha, tá a thrí oiread níos mó de sheans ann go ndéanfar idirdhealú ar fhreagróirí Gorma san ionad oibre agus ina rochtain ar sheirbhísí poiblí, agus os cionn a cheithre oiread níos mó de sheans ann go ndéanfar idirdhealú orthu ina rochtain ar sheirbhísí príobháideacha.
- Tá beagnach a dheich n-oiread níos mó de sheans ann go ndéanfar idirdhealú ar an Lucht Siúil Éireannach ná an gnáthphobal agus iad ag lorg oibre, agus os cionn a 22 oiread níos mó de sheans ann go ndéanfar idirdhealú orthu ina rochtain ar sheirbhísí príobháideacha.
- Tá beagnach a dhá oiread de sheans ann go ndéanfar idirdhealú ar mhná i gcomparáid le fir ag an obair, agus tarraingíodh fadhbanna le pá agus ardú céime anuas go minic, cé nach bhfuil aon difríochtaí inscne sna réimsí eile.
- Is mó seans go ndéanfar idirdhealú ar an ngrúpa 45–64 bliana d'aois atá ag lorg oibre ná oibrithe níos óige, ach i seirbhísí príobháideacha is lú i bhfad an seans go ndéanfar idirdhealú ar dhaoine fásta níos sine, go háirithe iad siúd os cionn 65 bliana d'aois.
- Is mó seans go ndéanfar idirdhealú ar thuismitheoirí aonair nár phós riamh i seirbhísí poiblí agus príobháideacha ná daoine fásta singile nach bhfuil clann orthu.

Cineál agus forleithne na cainte ciníche ar líne in Éirinn a fhiosrú

I rith 2017, thacaigh an Coimisiún, leis an gComhairle um Thaighde in Éirinn, le taighde trasdisciplíneach a rinne taighdeoirí in Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath. Dhírigh an taighde sin ar chaint chiníoch ar líne a rianú agus a mhonatóiriú.

Tá an tionscadal le cur i gcrích in 2018 agus mhaoinigh sé forbairt uirlis thurgnamhach anailíse, ag úsáid léargas ón tsochaí shibhialta agus ó shaineolaithe i réimse cine, ciníochais agus fuathchainte. Is féidir leis an uirlis anailís a dhéanamh ar mheáin shóisialta chun breathnú ar chineál logánta na fuathchainte in Éirinn, na pobail ar a ndírítear, agus na himeachtaí a spreagann ábhar nimhneach ciníoch.

An Comhchoiste a bunaíodh faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste

Bunaíodh an Comhchoiste reachtúil faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste chun machnamh a dhéanamh ar shaincheisteanna chearta an duine ar oileán na hÉireann. Tionóladh an Coiste i mBaile Átha Cliath i mí an Mheithimh agus pléadh an Breatimeacht agus a impleachtaí do chearta an duine agus don chomhionannas i gcomhthéacs saincheisteanna trasdlínse.

Tá ionadaithe ó Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas agus ó Choimisiún Thuaisceart Éireann um Chearta an Duine ar an gComhchoiste. Choimisiúnaigh an Comhchoiste staidéar taighde ar thionchair imeacht na Ríochta Aontaithe ón Aontas Eorpach, atá le cur i láthair in 2018.

Rinneadh ionadaíocht ar an gComhchoiste freisin ag imeachtaí an Idirphlé Shaoránaigh Uile-Oileáin ar an mBreatimeacht a tionóladh i rith 2017, agus ag idirphlé saoránach sonrach don earnáil ar impleachtaí féideartha an Bhreatimeachta do ghnéithe chearta an duine de Chomhaontú Aoine an Chéasta, a reáchtáladh in Ollscoil Mhá Nuad i mí Feabhra.

Toisc go bhfuil comhoibriú níos fearr riachtanach anois i ndiaidh reifreann na Ríochta Aontaithe, chuir Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas acmhainní breise ar leataobh chun tacú le hobair an Chomhchoiste in 2017.

Feasacht, tuiscint agus tacaíocht le haghaidh cearta socheacnamaíocha a chur chun cinn

Ar aon dul lenár Ráiteas Straitéiseach, thug an Coimisiún tús áite do chur chun cinn agus do chosaint na gceart socheacnamaíoch, go háirithe an ceart chun tithíochta, agus tá an bhéim sin le feiceáil síos tríd ár bhfeidhmeanna reachtúla ar fad. Chuir an Coimisiún an ceart chun tithíochta chun cinn ar bhealaí éagsúla, ina measc:

- tarraingíodh tithíocht anuas inár dtuairisciú do na Náisiúin Aontaithe faoi CEDAW, agus faoi Chairt Shóisialta na hEorpa
- bíonn tithíocht agus easpa dídine ina gcuid shuntasach dár gcásobair dlí, cásanna cóiríochta don Lucht Siúil go háirithe
- d'úsáid an Coimisiún a chumhachtaí dlíthiúla chun cur i gcoinne fógraíocht idirdhealaithe a bhaineann le cóiríocht ar cíos
- d'oibrigh an Coimisiún le fógróir maoine chun modhanna praiticiúla a fhorbairt chun fógraíocht idirdhealaitheach ar a shuíomh gréasáin a shainaithint, a mhonatóiriú agus a bhlocáil
- leanaimid ar aghaidh ag tabhairt eolais don phobal a tharraing imní leanúnach anuas faoin idirdhealú a dhéantar ar dhaoine a fhaigheann an Íocaíocht Cúnaimh Tithíochta
- i ndiaidh dúinn ár ráiteas beartais a fhoilsiú – '*The provision of emergency accommodation to families experiencing homelessness*' – bhuail an Coimisiún leis an Aire Tithíochta, Pleanála, Pobail agus Rialtais Áitiúil, Eoghan Murphy TD, chun moltaí le haghaidh athrú beartais agus athchóiriú dlí a phlé
- thugamar ár ndearcadh foirmiúil ar *an mBille um Chomhionannas (Forálacha Ilghnéitheacha), 2017*, a mholann 'stádas socheacnamaíoch faoi mhíbhuntáiste' a chur isteach mar fhoras breise a gcoisctear idirdhealú ina leith

Dúirt an Coimisiún arís is arís eile go gcreideann sé gur cheart smaoineamh ar chosc a chur ar idirdhealú fostaíochta ar dhaoine a chónaíonn i gceantair ina bhfuil dúshláin shocheacnamaíochta faoi *na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta*.

Chinnteodh an cur chuige sin, nuair atá daoine ag lorg fostaíochta, go ndéantar measúnú ar an n-iarratais ar bhonn scileanna, cáilíochta agus cumais, seachas ar bhonn a gcúlra shóisialta nó a seolta poist.

Raffaele Grotti (ESRI), Frances Mc Ginnitty (ESRI), Helen Russell (ESRI) agus Emily Logan (IHREC) ag foilsiú na tuarascála taighde "Who experiences discrimination in Ireland"

Tuarascáil taighde "Who experiences discrimination in Ireland"

Cruinniú an Chomhchoiste a bunaíodh faoi Chomhaontú Aoine an Chéasta/Bhéal Feirste.

Orla O'Connor (NWCI), an Dr Mary Murphy (IHREC) agus Laurence Bond (IHREC) ag labhairt faoi bhuiséadú a fhreagraíonn do chúrsaí inscne.

An Dr Mary Murphy, Emily Logan agus Laurence Bond ag labhairt leis an Roghchoiste um Fhormhaoirsiú Buiséid.

COMHIONANNAS AGUS CEARTA AN DUINE A CHUR I GCRÍCH

SA CHUID SEO:

Faisnéis faoi chearta an duine agus comhionanna sa dhéanamh infhaighte agus spéisiúil 34

Cúnamh dlí agus cúnamh eile 39

Torthaí dlíthíochta 39

Dea-chleachtas i gcearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn 43

‘Beidh an Coimisiún tar éis dul chun cinn a bhaint amach i réimsí ríthábhachtacha chearta an duine agus an chomhionannais trí throid in aghaidh an idirdhealaithe agus trí chearta a chosaint, go háirithe cearta iad siúd is lú buntáiste’

Ráiteas Straitéise Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2016–2018

Féachann gníomhaíocht an Choimisiúin faoin sprioc seo le hoideachas a chur ar an bpobal, iad a chur ar an eolas agus cabhrú leo, agus léiriú a thabhairt ar an gcaoi a mbíonn cúrsaí chearta an duine agus comhionannais ábhartha dá saol ó lá go lá. Tugann an Coimisiún faoi réimse leathan gníomhaíochtaí soláthair faisnéise, oideachais agus rannpháirtíochta leis an bpobal agus leis an tsochaí shibhialta.

Ní hamháin go mbaineann rannpháirtíocht le faisnéis a thabhairt, tugann sí deis don Choimisiún comhairliúchán a dhéanamh, agus foghlaim faoi thaithí agus dearcthaí daoine ar chearta an duine agus comhionannas. Ní hamháin go gcinntítear rannpháirtíocht bhríoch má leabaítear dea-chleachtais comhairliúcháin inár gcuid oibre, tugtar léargas an-luachmhar don Choimisiún freisin a chuireann le bunús ár gcuid oibre.

Ina theannta sin, bíonn an Coimisiún i mbun plé go díreach leis an bpobal chun tacaíocht agus cúnamh a thabhairt faoi chúrsaí chearta an duine agus comhionannais trínár líne phoiblí faisnéise agus, nuair is cuí, trí chúnamh dlí.

Buaicphointí ó 2017

Cuireadh tús le feachtas feasachta poiblí mór chun feasacht a fhorbairt ar an idirdhealú nach bhfeictear in Éirinn, agus ról an Choimisiúin.

D’fhreastail na mílte duine ar 53 imeacht i spás nua imeachtaí an Choimisiúin ó osclaíodh é i mí Feabhra 2017.

Bunaíodh Coiste Comhairleach d’Oibrithe agus d’Fhostóirí, ar a bhfuil ionadaithe ó cheardchumainn agus comhlachtaí fostóra, chun comhairle a chur ar an gCoimisiún.

Chuaigh níos mó daoine i dteagmháil leis an gCoimisiún go díreach tríd an bhfoireann “Do Chearta”, agus chuathas i ngleic le 1,890 ceist in 2017.

Thug an Coimisiún cúnamh dlí, comhairle nó ionadaíocht dhlíthiúil do 72 dhuine.

Faisnéis faoi chearta an duine agus comhionannas a dhéanamh infhaighte agus spéisiúil

Tá sainordú reachtúil ag an gCoimisiún tuiscint agus feasacht ar thábhacht chearta an duine agus an chomhionannais a chur chun cinn sa Stát.

D'oibrigh an Coimisiún chun ár gcumarsáid sheachtrach a neartú chun tuiscint agus feasacht an phobail agus an lucht polaitíochta ar chaighdeáin agus prionsabail chearta an duine agus comhionannais a mhéadú.

Feachtas Feasachta faoi Idirdhealú

Thug an Coimisiún faoi fheachtas feasachta poiblí i dtreo dheireadh 2017. Thóg an feachtas ar thorthaí na tuarascála a coimisiúnaíodh leis an ESRI, *"Who experiences discrimination in Ireland?"*, inar léiríodh go ndearnadh idirdhealú ar bheagnach duine as gach ochtar in Éirinn, agus go mbíonn an t-idirdhealú an-dona i measc grúpaí sonracha.

Thosaigh an feachtas feasachta poiblí seo ar an Lá Idirnáisiúnta um Chearta an Duine, an 10 Nollaig, agus bhí sé ar bun sna meáin chlóite, ar an raidió, ar iompar poiblí agus ar thaispeántais dhigiteacha lasmuigh agus ar líne.

Chuir an Feachtas tuiscint agus feasacht ar idirdhealú chun cinn, agus ar ról an Choimisiúin chun cearta an duine agus an comhionannas a chur chun cinn.

Tacú leis an tsochaí shibhialta trí spás imeachtaí an Choimisiúin

Osclaíodh spás imeachtaí inrochtana an Choimisiúin in 2017, spás atá lonnaithe ar urlár na talún dár n-oifigí ar Shráid na Faiche.

Tá rannpháirtíocht ina bhunluach atá mar bhonn agus taca ag ár n-obair. Tá éisteacht le dearcthaí an phobail agus tús a chur le comhráite ar chearta an duine agus comhionannas ina gcuid lárnach dár n-obair. Tá an spás seo ag tapú rannpháirtíocht dhíreach le réimse eagraíochtaí, grúpaí pobail agus daoine aonair.

Dearadh agus forbraíodh an spás mar acmhainn go príomha le haghaidh cruinnithe, imeachtaí, oiliúna, oideachais agus rannpháirtíochta a óstálann an Coimisiún.

Ach chuir an Coimisiún fáilte roimh an tsochaí shibhialta agus grúpaí seachtracha atá páirteach in earnáil chearta an duine agus an chomhionannais a dteastaíonn uathu an spás a úsáid. D'éascaigh sé sin idirghníomhaíocht shuntasach idir an Coimisiún agus ár gcomhghleacaithe sa tsochaí shibhialta.

D'osclaíomar an spás imeachtaí an 1 Feabhra 2017 agus cuireadh fáilte roimh thart ar

2290 duine

trínár ndoirse ag

53 imeacht

i rith na bliana.

Forbraíodh saoráid nua Changing Places freisin don spás atá go hiomlán inrochtana. Cuireann an tsaoráid leithris shaintógtha seo níos mó spáis agus an trealamh ceart ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas agus do chúramóirí chun aire a thabhairt do shláinteachas pearsanta, go sábháilte agus go compordach.

Tá níos mó i gceist le saoráid Changing Places ná gnáthleithreas atá inrochtana ag cathaoir rothaí, toisc go bhfuil teicneolaíocht oiriúnaitheach bhreise ann: crochán ardaithe, binse athraithe atá mór go leor do dhuine fásta agus ar féidir a airde a athrú, leithreas agus báisín ar féidir a airde a athrú

Seimineár le Rapóirtéir Speisialta na Náisiún Aontaithe ar an gCeart chun Príobháideachais

An 5 Aibreán, reáchtáil an Coimisiún seimineár oíche le Rapóirtéir Speisialta na Náisiún Aontaithe ar an gCeart chun Príobháideachais, an tOllamh Joseph Cannataci, dar teideal *"Government Surveillance Attitudes from a National and International Perspective."*

An feachtas feasachta faoi idirdhealú in 2017

We can't give you an interview!

Almost one in eight people in Ireland have experienced discrimination.

Source: "Who experiences discrimination in Ireland?" IHREC/ESRI 2017

The Irish Human Rights and Equality Commission is Ireland's independent statutory body tasked with promoting and protecting human rights and equality.

www.ihrec.ie

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas
Irish Human Rights and Equality Commission

For Human Rights and Equality. For All.

You can't come in here!

Almost one in eight people in Ireland have experienced discrimination.

Source: "Who experiences discrimination in Ireland?" IHREC/ESRI 2017

The Irish Human Rights and Equality Commission is Ireland's independent statutory body tasked with promoting and protecting human rights and equality.

www.ihrec.ie

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas
Irish Human Rights and Equality Commission

For Human Rights and Equality. For All.

Q. What happens everyday but you might not hear it?

A. Discrimination.

People with disabilities are over twice as likely to experience discrimination.

Q. What's always there but you might not see it?

A. Discrimination.

Women are almost twice as likely to experience discrimination at work.

Foireann an Choimisiúin ag seastán taispeántais i rith an Chomórtais Náisiúnta Treabhdóireachta, Meán Fómhair 2017

Bernie Bradley (ar chlé) agus Sheena Madden (ar dheis) ag ceiliúradh bhronnadh a gcéime ón gcéad Dioplóma i gCearta an Duine agus Comhionannas leis an bPríomh-Choimisinéir Emily Logan (sa lár)

Rapóirtéir Speisialta na Náisiún Aontaithe ar an gCeart chun Príobháideachais, an tOllamh Joseph Cannataci, ag labhairt ag seimineár an Choimisiúin dar teideal "Government Surveillance Attitudes from a National and International Perspective", Aibreán 2017

Thug an Coimisiún tacaíocht freisin don Ollamh Cannataci chun tabhairt faoi chruinnithe ardleibhéil mar chuid dá chuairt tíre ar Éirinn agus chomhordaigh sé agallaimh sna meáin do Rapóirtéir Speisialta na Náisiún Aontaithe.

An Coiste Comhairleach d'Oibrithe agus d'Fhostóirí bunaithe

Tionóladh an chéad chruinniú den Choiste Comhairleach d'Oibrithe agus d'Fhostóirí i mí an Mhárta. Bunaíodh an Coiste mar choiste comhairleach faoi Alt 18 den *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014*, chun comhairle a chur ar an gCoimisiún ar chúrsaí a bhaineann le cearta an duine agus comhionannas san ionad oibre, agus soláthar inseirbhíse.

Tá ionadaithe ar oibrithe agus fostóirí a d'ainmnigh Comhdháil na gCeardchumann (ICTU) agus Ibec ar an gCoiste Comhairleach. Cuirfidh an Coiste comhairle ar Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas faoi shaincheisteanna a leagtar amach i Ráiteas Straitéise 2016–2018 an Choimisiúin go háirithe. Áirítear leis an mbéim sin deireadh a chur le hidirdhealú agus cearta a chur chun cinn, agus comhoibriú láidir a bhunú le hoibrithe agus le grúpaí fostóra chun cearta an duine agus comhionannas a spreagadh.

Cearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn trí rannpháirtíocht dhigiteach

Fógraíodh gur bhuaigh suíomh gréasáin an Choimisiúin, www.ihrec.ie, an Gradam do Dhearadh Uilíoch ag Gradaim Ríomhsheirbhísí Rialtas na hÉireann i gCaisleán Bhaile Átha Cliath i mí na Bealtaine 2017. Bhí go leor daoine ag féachaint ar an suíomh gréasáin, agus tugadh beagnach 350,000 cuairt air in 2017.

Leathnaigh an Coimisiún a rannpháirtíocht dhigiteach freisin trí fheachtais spriocdhírithe a fhorbairt do na meáin shóisialta, agus úsáid mhéadaithe a bhaint as físeán agus grafaicí faisnéise.

Tríd an ábhar ilmheán breise sin, agus cumarsáid leanúnach laethúil ar na meáin shóisialta trí Twitter agus LinkedIn, mhéadaigh líon na ndaoine a leanann an Coimisiún ar na meáin shóisialta i rith 2017.

Faisnéis Phoiblí

Trína sheirbhís faisnéise poiblí, 'Do Chearta', cuireann an Coimisiún faisnéis ar fáil do dhaoine aonair ar na cearta, na leigheasanna agus na hoibleagáidí a bhforáiltear dóibh faoi dhlí chearta an duine agus faoi dhlí comhionannais in Éirinn. Áirítear leo sin *na hAchtanna um Stádas Comhionann 2000–2015, na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta 1998–2015, Alt 19 den Acht Deochanna Meisciúla, 2003, na hAchtanna fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine 2003–2014* agus Bunreacht na hÉireann.

Do Chearta

1890

fiosrú a pléadh in 2017

550

a bhain leis na hAchtanna um Stádas Comhionann 2000–2015

Na forais chosanta is mó a tháinig chun cinn:

27% An foras míchumais

23% An foras cúnamh tithíochta

17% An foras cine

359

a bhain leis na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta 1998–2015

Na forais chosanta is mó a tháinig chun cinn:

31% An foras míchumais

19% An foras cine

18% An foras cine

231

a bhain le cearta an duine

Na saincheisteanna is mó a tháinig chun cinn:

16% Easpa dídine agus Tithíocht Shóisialta

15% Príobháideachas, saol teaghlaigh, baile agus comhfhreagras

14% Leigheasanna

750

750 atreorú chuig eagraíochtaí eile

Tá miondealú ar na ceisteanna a fuair foireann 'Do Chearta' in aguisín 8

Cúnamh dlí agus cúnamh eile

Áirítear le cumhachtaí dlíthiúla an Choimisiúin comhairle a sholáthar agus le tabhairt faoi dhlíthíocht faoi na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta 1998–2015, na hAchtanna um Stádas Comhionann 2000–2015, na hAchtanna fán gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine 2003–2014, agus níos ginearálta, le cearta an duine agus comhionannas a chosaint agus a chur chun cinn faoi dhlí bunreachtúil intíre agus idirnáisiúnta chearta an duine.

Féadfaidh an Coimisiún, i gcúinsí áirithe, ionadaíocht nó comhairle dlí a thabhairt do dhuine a dteastaíonn uaidh cás a bhaineann le cúrsaí comhionannais nó chearta an duine a thabhairt os comhair an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre nó na gCúirteanna.

Nuair atá cinneadh á dhéanamh cúnamh a thabhairt i gcás faoi leith, faigheann an Coimisiún treoir faoi na forálacha a leagtar amach in alt 40 den Acht fán gCoimisiún, 2014 agus breithnítear cúinsí ar nós an dtarraingíonn an cás anuas ceist prionsabail nó an mbeadh sé míréasúnta a bheith ag súil go rachadh duine i ngleic leis an gcás gan cúnamh mar gheall ar chastacht an cháis.

Cúnamh dlí

I rith 2017:

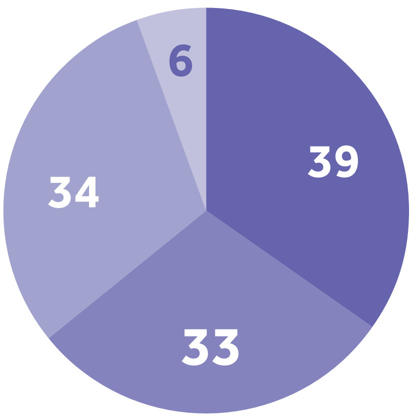

- fuair **39** iarratasóir comhairle dlí
- fuair **33** iarratasóir ionadaíocht dhlíthiúil
- diúltaíodh cúnamh dlí do **34** iarratasóir
- tharraing **seisear** iarratasóirí a n-iarratas ar chúnamh dlí siar

Comhairle dlí

I rith 2017 críochnaíodh seacht gcás ina raibh an Coimisiún ag soláthar comhairle dlí do dhaoine aonair.

Faoi na hAchtanna um Stádas Comhionann 2000–2015, thug an Coimisiún comhairle dlí:

- Ar an bhforas míchumais maidir le cás tithíochta
- Ar an bhforas Lucht Siúil, dhá chás a bhain le seirbhísí oideachais
- Ar an bhforas Lucht Siúil, maidir le rochtain ar sheirbhísí oideachais
- Ar an bhforas míchumais, maidir le rochtain ar fhaoiseamh cánach dá bhforáiltear faoi scéim reachtúil

Faoi na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998–2015, thug an Coimisiún comhairle dlí:

- Ar an bhforas míchumais, inscne agus stádas teaghlaigh, maidir le hoibrí a bhí ag súil

Maidir le Cearta an Duine, thug an Coimisiún comhairle dlí:

- Maidir leis an gcaoi ar phléigh Comhlacht Poiblí le gearán agus an t-imscrúdú a rinne sé ina dhiaidh sin ar an ngearán céanna

Ionadaíocht dhlíthiúil

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil i ndeich n-imeacht a cuireadh i gcrích in 2017. Déantar cur síos ar thorthaí na n-imeachtaí sin anseo thíos:

Torthaí dlíthíochta

Idirdhealú ar bhonn inscne

Úsáideoir Seirbhíse v. Aerlíne

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil d'úsáideoir seirbhíse ('an Gearánach') a mhaígh gur ciapadh í agus go ndearnadh idirdhealú uirthi laistigh de bhrí na nAchtanna um Stádas Comhionann 2000–2015 ar fhoras inscne maidir leis na seirbhísí a chuireann an aerlíne ar fáil in Aerfort Bhaile Átha Cliath a rochtain.

Mhaígh an Gearánach, a chuir eitilt in áirithe leis an aerlíne, gur iarr foireann na haerlíne uirthi sula ndeachaigh sí ar bord an eitleáin bogadh ón suíochán a sannadh di, chun freastal ar chreidimh reiligiúnacha beirt fhear ar sannadh na suíocháin in aice léi dóibh agus nár theastaigh uathu suí in aice le bean.

Rinne an Gearánach gearán leis an gCoimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre. Thángthas ar shocrú ar an gcás a shásaigh na páirtithe ar fad i ndiaidh próiseas idirghabhála a d'éascaigh an Coimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre.

Idirdhealú ar bhonn míchumais

Úsáideoir Seirbhíse v. Soláthraithe Seirbhísí

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil do chustaiméir árachais i gcás faoi idirdhealú ar bhonn míchumais, a bhain le galar ainsealach, faoi na hAchtanna um Stádas Comhionann i gcoinne soláthraithe éagsúla seirbhísí poiblí agus príobháideacha. Thángthas ar shocrú ar an gcás a shásaigh na páirtithe ar fad i mí Aibreáin 2017.

Cearta daoine faoi mhíchumas

Kim Cahill v. an Aire Oideachais agus Eolaíochta

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil do Kim Cahill ina hachomharc leis an gCúirt Uachtarach. Dhírigh an cás seo go sonrach ar raon feidhme an dualgais freastal réasúnta a dhéanamh ar dhaoine faoi mhíchumas.

Thug Kim Cahill faoin Ardteistiméireacht in 2001 agus fuair sí díolúine a bhí bunaithe ar an measúnú ar ghnéithe litrithe agus gramadaí in ábhair teanga de bharr a disléicse, agus air sin amháin. Ach nuair a eisíodh a hArdteistiméireacht, bhí nóta mínithe air a dhearbhaigh nach ndearnadh measúnú ar pháirteanna áirithe den scrúdú, a nocht go raibh sí faoi mhíchumas. Bhraith sí gurbh iompar idirdhealaitheach is lú fabhar ab ea sin, agus teip freastal réasúnta a chur ar fáil.

Sheas an Binse Comhionannais (a tógadh isteach faoin gCoimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre) le gearán bunaithe an Uasail Cahill, agus d'ordaigh sé go n-íocfadh an tAire €6,000. Ach rinne achomharc ar an gcinneadh sin ina dhiaidh sin, tríd an gCúirt Chuarda agus an Ard-Chúirt, go dtí an Chúirt Uachtarach.

Thug an Chúirt Uachtarach a breithiúnas an 24 Bealtaine 2017 inar soiléiríodh an dualgas chun freastal réasúnta a dhéanamh faoi na hAchtanna um Stádas Comhionann, agus dhearbhaigh sí go bhfuil an tAire Oideachais agus Eolaíochta faoi réir an cheanglais freastal réasúnta a chur ar fáil i soláthar seirbhísí oideachais faoin Acht Oideachais, 1998.

Chinn an Chúirt Uachtarach, bunaithe ar an bhfianaise, nár sáraíodh an dualgas agus thug sí aitheantas don iarracht mhór a bhain leis "na saincheisteanna seo atá thar a bheith tábhachtach", mar a dúirt sí, a thabhairt chun cinn.

Cearta daoine faoi mhíchumas

Siobhán Stack v. an Aire Oideachais agus Eolaíochta

Tarraingíodh an cás siar ón gCoimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre, ar threoir an chliaint, i bhfianaise bhreithiúnas na Cúirte Uachtaraí in Cahill v. an Aire Oideachais agus Eolaíochta, a phléigh le cás cosúil leis.

Ciapadh san ionad oibre

Oifigeach Príosúin v. an Aire Dlí agus Cirt agus Comhionannais

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil d'oifigeach príosúin maidir le gearán a cuireadh faoi bhráid an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre faoi na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998–2015.

Mhaígh an fear go raibh príosúnaigh ag tabhairt drochíde chiníoch dó go leanúnach. I ndiaidh dó eachtraí sonracha ciníocha a thuairisciú, níor chuir na smachtbhannaí a gearradh

faoi imeachtaí disciplín an phríosúin bac ar thuilleadh eachtraí. Ghlac an fear le saoire bhreoiteachta, agus i ndiaidh dó filleadh ar an obair, tugadh dualgais dó nár bhain leis an bpríosúnaigh. Mhaígh sé gur phionós ab ea sin as na gearáin a dhéanamh.

Dhiúltaigh an Coimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre do chás an oifigigh príosúin ina chinneadh an 7 Meitheamh 2017; chinn an Coimisiún sin go raibh gnás i bhfeidhm chun dul i ngleic le heachtraí drochúsáide agus ionsaithe ar oifigigh príosúin a rinne príosúnaigh, gur glacadh gníomh chun dul i ngleic leis an gciapadh mar shárú disciplín faoi rialacha an phríosúin, agus nach ndearnadh idirdhealú díreach ná indíreach ar an oifigeach príosúin.

Rinneadh achomharc ar an gcás leis an gCúirt Oibreachais.

Ciapadh ciníoch

Fostaí v. Fostóra san Earnáil Phoiblí

Rinne an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil ar fhostaí san earnáil phoiblí os comhair an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre maidir le gearán faoi chiapadh ciníoch tríú páirtí faoi na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta. Mhaígh an fostaí go raibh úsáideoirí seirbhíse a fostóra ag déanamh ciapadh ciníoch uirthi in imeacht na mblianta.

Thángthas ar shocrú ar an gcás a shásaigh na páirtithe ar fad i mí an Mheithimh 2017 i ndiaidh próiseas idirghabhála a d'éascaigh an Coimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre.

Idirdhealú ar bhonn aoise agus stádas teaghlaigh

Fostaí v. Gníomhaireacht Stáit

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil d'fhostaí a bhí os comhair an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre i gcás tábhachtach faoi idirdhealú ar bhonn aoise agus stádas teaghlaigh in aghaidh gníomhaireacht Stáit agus roinn rialtais.

Mhaígh an fostaí, toisc nach raibh cead aici leanúint ar aghaidh ag obair agus í 65 bliana d'aois, bhí idirdhealú á dhéanamh uirthi ar fhoras aoise faoi alt 8 de na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta.

Mhaígh an fostaí idirdhealú freisin ar fhoras stádas teaghlaigh toisc gur diúltaíodh dá hiarratas leanúint ar aghaidh ag obair agus í 65 bliana d'aois ar an mbunús nach bhfuil aon chleithiúnaigh aici agus, chuige sin, nár tháinig sí faoi na critéir a leagtar amach i gCiorclán 13/1975 ón Rialtas, a thugann treoir maidir le státseirbhísigh a choinneáil i ndiaidh na teorann aoise éigeantaí.

Tarraingíodh siar an cás an 19 Iúil 2017 de bhua comhaontú go leanfadh an fostaí ar aghaidh ag obair i ndiaidh a haoise scoir conartha agus reachtúla, 65 bliana d'aois, agus go mbeadh sé de cheart aici iarratas a dhéanamh ar shíneadh eile ina dhiaidh sin.

Idirdhealú ar bhonn Lucht Siúil

Teaghlach v. Chomhairle Chontae Dhún na nGall

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil do theaghlach Lucht Siúil in imeachtaí athbhreithnithe bhreithiúnaigh i gcoinne Chomhairle Chontae Dhún na nGall.

I ndiaidh sheoladh na n-imeachtaí san Ard-Chúirt, d'aontaigh Comhairle Chontae Dhún na nGall i mí Mheán Fómhair 2017 le hordú a cinneadh bunaidh a chur ar neamhní. Sa chinneadh bunaidh sin, cuireadh siar tacaíocht tithíochta don teaghlach, a raibh beirt leanaí le riachtanais thromchúiseacha leighis ann, agus atá ina gcónaí sa chontae gan áiseanna bunúsacha, uisce reatha ina measc. D'aontaigh an Chomhairle freisin athbhreithniú a dhéanamh ar iarratais an teaghlaigh ar thithíocht shóisialta.

Dhírigh an agóid dhlíthiúil ar chinneadh na Comhairle iarratas tithíochta an teaghlaigh a chur siar, agus béim ar an bpróiseas cinnteoireachta, lena n-áirítear an chaoi a ndearnadh an cinneadh gan aon deis a thabhairt don teaghlach ionchur a dhéanamh

sa chás. Mhaígh an teaghlach go raibh cur siar na tithíochta díréireach agus go raibh drochthionchar aige ar chearta a leanaí, ar nós a gceart chun sláine colainne, chun dínite, chun saoirse ó choinníollacha táireacha, chun cothú agus tacaíochta laistigh de struchtúr an teaghlaigh, agus chun oideachais.

Idirdhealú ar bhonn Lucht Siúil

Iarratasóirí v. Tábhairneora

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil do ghrúpa fear ón Lucht Siúil, i leith eachtra inar diúltaíodh seirbhís dóibh in áitreabh ceadúnaithe. Bhí an grúpa ag freastal ar chúrsa um chearta an duine agus, ag deireadh an lae, shocraigh siad deoch a ól i dteach tábhairne a bhí in aice láimhe. Chuaigh siad isteach sa teach tábhairne, agus chuaigh siad suas go dtí an beár ina mbeirteanna, ach dhiúltaigh foireann an bheáir deoch a thabhairt dóibh agus dúirt nach raibh ach custaiméirí rialta in ann ól ann an oíche sin.

Thug na daoine aonair a bhí i gceist cás le chéile os comhair na Cúirte Dúiche faoin Acht Deochanna Meisciúla, 2003.

Socraíodh an cás roimh éisteacht i mí na Samhna 2017; d'aontaigh an t-áitreabh ceadúnaithe €6,000 a íoc mar chúiteamh le gach duine de na fir, agus íocaíocht €500 eile le gach duine, a bhí le bronnadh ar charthanas a roghnóidís. Ba choinníoll eile den socrú go bhfreastalódh an fhoireann a bhí páirteach san eachtra ar chúrsa oiliúna comhionannais.

Idirdhealú ar bhun cúnamh tithíochta

Iarratasóir v. Cuideachta Theoranta

Sholáthair an Coimisiún ionadaíocht dhlíthiúil do bhean ina hagóid rathúil i gcoinne idirdhealú faoin bhforas cúnamh tithíochta i soláthar cóiríochta sna hAchtanna um Stádas Comhionann.

Dhírigh an cás ar thaithí na mná ag breathnú agus ag iarraidh maoin a chinntiú lena fáil ar cíos i mí an Mhárta 2016. Agus iad ag plé na maoine, dúirt an bhean leis an ngníomhaire eastáit go raibh an forlíonadh cíosa á fháil aici.

D'iarr an gníomhaire eastáit labhairt le Oifigeach Leasa Pobail na mná. Dúirt an gníomhaire, i gcomhrá, nach mbeadh sé sásta an mhaoin a choinneáil fad is a bhí iarratas na mná ar fhorlíonadh cíosa á phróiseáil, ná an mhaoin a chur ar leataobh di, cé gur deimhníodh dó go n-íocfadh an Roinn Coimirce Sóisialaí an éarlais freisin. I gcomhrá amháin, dúirt an gníomhaire eastáit "Tá daoine thíos staighre agam atá sásta airgead tirim a íoc."

I mí na Samhna 2017, chinn an Coimisiún um Chaidreamh san Áit Oibre go ndearnadh idirdhealú díreach ar an mbean faoin bhforas cúnamh tithíochta, agus d'ordaigh sé go n-íocfaí €2,500 léi mar chúiteamh. D'ordaigh an Coimisiún sin freisin go gcuirfí an oiliúint cheart agus chuí faoi fhorálacha uile na nAchtanna um Stádas Comhionann ar na fostaithe ar fad a oibríonn mar ghníomhairí eastáit na cuideachta.

Gníomhaíochtaí dlí eile

Tharchuir an Coimisiún dhá ghearán faoi fhógraíocht idirdhealaithe chuig Stiúrthóir an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre (ar fhorais cúnamh tithíochta, teaghlaigh agus aoise) in 2016. Thángthas ar shocrú ar cheann de na cásanna sin in 2017 a shásaigh an Coimisiún, agus tá an ceann eile ar feitheamh.

Creidiúnú Lexcel Bronnta ar an gCoimisiún

I ndiaidh iniúchadh neamhspleách, i mí Lúnasa 2017, d'éirigh leis an bhfoireann Dlí lena hiarratas ar chreidiúnú faoi 'Chaighdeán Lexcel' idirnáisiúnta a bhaineann le bainistíocht cleachtais agus cúram cliant. Bronnann Dlí-Chumann Shasana agus na Breataine Bige 'Caighdeán Lexcel'.

Cé gur bhain líon beag gnólachtaí dlí Éireannacha an caighdeán amach, is é an Coimisiún an chéad seirbhís dlí inmheánach, agus an chéad chomhlacht san earnáil phoiblí in Éirinn, a bhain an marc cáilíochta seo amach.

Bhí dian-athbhreithniú roimh ré ar chórais, beartais agus gnásanna na foirne san iniúchadh, chomh maith le measúnú lae ar an láthair a rinne measúnóir neamhspleách ina dhiaidh sin. Tá an creidiúnú bailí ar feadh trí bliana, go dtí mí Lúnasa 2020. Déantar measúnaithe 'cothabhála' gach bliain go dtí sin.

Dea-chleachtas i gcearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn

Is uirlis bhunúsach agus riachtanach é an t-oideachas chun cearta an duine agus comhionannas a chur chun cinn.

Ar aon dul le plean straitéiseach an Choimisiúin, in 2017, díríodh gníomhaíochtaí oideachais an Choimisiúin, go háirithe, ar inniúlacht gairmithe san earnáil phoiblí a neartú i gcás dhualgas na hearnála poiblí um chomhionannas agus cearta an duine, agus ar thacaíocht a thabhairt d'eagraíochtaí na sochaí sibhialta chun saineolas chearta an duine agus comhionannais a fhorbairt.

Dioplóma Gairmiúil i gCearta an Duine agus Comhionannas

Ba é 2017 an dara bliain den Dioplóma Gairmiúil i gCearta an Duine agus Comhionannas, a d'fhorbair an Coimisiún i gcomhar leis an bhForas Riaracháin agus atá á chreidiúnú ag an gColáiste Ollscoile, Baile Átha Cliath. Freastalaíonn an cúrsa bliana ar na saincheisteanna sonracha a bhíonn os comhair fostaithe sa tseirbhís phoiblí in Éirinn chun comhionannas a chur chun cinn, idirdhealú a chosc agus meas a léiriú ar chearta an duine.

Sa dara bliain seo, chuir 37 mac léinn nua tús lena staidéar. Bhí deichniúr a fuair sparánacht an Choimisiúin ina measc siúd.

Bronnadh sparánachtaí 2017 ón gCoimisiún ar dhaoine a léiríonn réimse cúlraí gairmiúla agus suíomhanna tíreolaíochta, agus tháinig siad ó na comhlachtaí poiblí agus ó eagraíochtaí na sochaí sibhialta seo a leanas:

- Clanna Shíomóin na hÉireann
- Comhairle um Inimircigh na hÉireann
- Comhairle Náisiúnta na hÉireann do na Daill
- Ag Foghlaim le Chéile
- Coláiste na hOllscoile Corcaigh
- An tSeirbhís Phromhaidh
- An Garda Síochána
- An Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais – an Rannán Comhionannais agus Imeasctha
- Comhairle Cathrach Chorcaí
- An Roinn Coimirce Sóisialaí

Bronnadh na chéad chéimeanna ón gcúrsa Dioplóma Ghairmiúil in 2017 freisin, agus fuair na céimithe a nDioplómaí ó UCD.

Oideachas Spriocdhírithe Chearta an Duine agus Comhionannais

Chuir an Coimisiún Oiliúint d'Oifigigh Imirce ar fáil freisin in 2017 thar chúig sheisiún leathlae. Thug 89 nOifigeach Imirce nua-earcaithe in Aerfort Bhaile Átha Cliath faoin oiliúint.

Díríodh san oiliúint ar thuiscint ghinearálta a thabhairt ar chearta an duine agus comhionannas, agus chuir sé ar chumas na rannpháirtithe feasacht a fhorbairt ar chreata chearta an duine agus comhionannais ar leibhéil náisiúnta agus idirnáisiúnta, agus tuiscint ghinearálta a fháil ar impleachtaí praiticiúla chearta an duine agus comhionannais trí chleachtaí praiticiúla.

ÉAGSÚLACHT AGUS TUISCINT IDIRCHULTÚRTHA

SA CHUID SEO:

Cosaint idirnáisiúnta 46
Eitneacht Lucht Siúil a aithint 46
Tacú le tionscnaimh ar an idirchultúrachas agus éagsúlacht 48

‘Beidh an Coimisiún, trí shraith idirghabhálacha dearfacha, tar éis aitheantas an phobail d’éagsúlacht agus do chaidrimh idirchultúrtha mar ghné dhearfach i saol na hÉireann a bhreisiú.’

Ráiteas Straitéise Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2016–2018

Tá tuiscint idirchultúrtha agus dea-chleachtas i gcaidrimh idirchultúrtha sa Stát a spreagadh ar cheann d’fheidhmeanna reachtúla an Choimisiúin.

Ba é 2017 an dara bliain dár bplean straitéiseach trí bliana, agus d’fhéach an Coimisiún le tabhairt faoi rannpháirtíocht ghníomhach ar fud ár gcláir oibre le grúpaí éagsúla i sochaí na hÉireann, fad is a labhraíomar go neamhbhalbh faoi réimse saincheisteanna atá lárnach do thuiscint idirchultúrtha a bhaint amach go fadtéarmach in Éirinn.

Buaicphointí ó 2017

Thug an Stát aitheantas foirmiúil d’eitneacht Lucht Siúil i ndiaidh d’eagraíochtaí Lucht Siúil blianta fada a chaitheamh i mbun feachtasaíochta, agus tacaíocht acu ón gCoimisiún.

I mí Feabhra, reáchtáil an Coimisiún imeacht idirnáisiúnta chun freagra na hÉireann ar an ngéarchéim dhomhanda dídeanaithe agus imirce a fhiosrú.

Tharraing an Coimisiún aird dhíreach ar choinníollacha glactha agus ar rochtain ar obair d’iarrthóirí tearmainn trína fheidhm mar *amicus curiae* (cara na cúirte) agus tuairisciú idirnáisiúnta.

Tugadh tacaíocht do 15 thionscadal nuálacha a dhírigh ar an idirchultúrachas trí scéim deontas 2017.

Leagadh béim théamach faoi leith ar imeachtaí idirchultúrtha i spás nua poiblí an Choimisiúin.

Cosaint Idirnáisiúnta

Athaontú Teaghlaigh

Tharraing an Coimisiún srianta an Rialtais ar theaghlaigh dídeanaithe in Éirinn atá incháilithe le haghaidh athaontú, agus na bagairtí ar leanaí imirceacha nach bhfuil duine fásta leo, anuas ag imeacht idirnáisiúnta dar teideal *"Ireland's Response to the Global Refugee and Migration Crisis: From International Protection to National Integration"*.

Ag an imeacht sin, scrúdaíodh an chaoi a gcuireann an Stát i bhfeidhm an tAcht um Chosaint Idirnáisiúnta, 2015, a tháinig i bhfeidhm i mí Eanáir 2017, agus a bhfuil d'aidhm leis cur chuige níos aontaí i leith iarratas ar thearmann a bhaint amach. Cé gur cuireadh fáilte roimh chur chuige a laghdódh moilleanna, tá an Coimisiún fós buartha faoi shrianta a scarann baill teaghlaigh, agus thug sé dúshlán an Stáit a chinntiú go gcuirtear na hacmhainní riachtanacha ar fáil chun tacú le himeascadh pobail.

Thug an Tánaiste spreagaitheasc ag an imeacht, agus chuir iar-Ambasadóir na hÉireann leis na Náisiúin Aontaithe, David Donoghue, a bhí ina chomhchathaoirleach ar Chruinniú Mullaigh cinniúnach na Náisiún Aontaithe ar Dhídeanaithe agus Imircigh in 2016, Ombudsman na Gréige do Leanaí, George Moschos, agus an Cathaoirleach ar Choiste na Náisiún Aontaithe um Idirdhealú Ciníoch a Dhíothú, Anastasia Crickley, go mór leis an imeacht freisin.

Ar Lá Domhanda na dTeifeach i mí an Mheithimh, dhearbhaigh an Coimisiún arís a éileamh go ndéanfaí a bheartais athaontaithe teaghlaigh a neartú agus a leathnú, chun bealaí sábháilte agus dleathacha a éascú do dhaoine muinteartha na bpobal dídeanaithe.

Coinníollacha Glactha agus Rochtain ar an Margadh Saothair d'Iarrthóirí Tearmainn

Ó bunaíodh é in 2014, dhírigh an Coimisiún go seasmhach ar athchóiriú chóras an tsoláthair dhírigh, agus leas á bhaint as réimse dár gcumhachtaí reachtúla trínár n-obair dhlíthiúil, ár rannpháirtíocht sa chomhthéacs intíre, ár dtuairisciú do chomhlachtaí idirnáisiúnta agus ár n-obair chun tacú le daoine aonair agus le grúpaí.

Thug an Chúirt Uachtarach a rialú cinniúnach in NHV in 2017 faoi cheart iarratasóirí ar chosaint idirnáisiúnta fostaíocht a lorg. Bhí ról suntasach ag an gCoimisiún mar *amicus curiae* (cara na cúirte) sa chás seo, inar rialaigh an Chúirt Uachtarach, sa chás nach bhfuil aon teorainn ama leis an bpróiseas tearmainn, go bhfuil an cosc iomlán ar fhostaíocht a lorg faoi Acht na nDídeanaithe, 1996, ag teacht salach ar an gceart bunreachtúil fostaíocht a lorg. I rialú deiridh na Cúirte Uachtaraí, thug an Chúirt aitheantas sonrach do ról an Choimisiúin leanúint leis an gcás.

Tarraingíodh aird freisin i dtuairisciú an Choimisiúin do chomhlachtaí conartha na Náisiún Aontaithe faoi CEDAW agus Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh ar shamplaí sonracha de thionchar chóras an tsoláthair dhírigh ar mhná sa soláthar díreach, saol an teaghlaigh, meabhairshláinte agus ar leanaí.

Léirigh Breathnuithe Deiridh an Choiste i gcoinne Céasadh bearnaí móra i gcomhlíonadh *Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne Céasadh* in Éirinn; tharraing an Coimisiún aird air sin maidir le coinneáil a bhaineann le himirce chomh maith le diúltú do chead a thabhairt teacht i dtír.

Eitneacht Lucht Siúil a Aithint

I ndiaidh blianta fada d'iarracht gan staonadh mhná agus fhir an Lucht Siúil a bhí ag lorg aitheantas Stáit d'eitneacht Lucht Siúil, an 1 Márta 2017 i Ráiteas don Dáil, d'aithin an Taoiseach, Enda Kenny TD, an Lucht Siúil go foirmiúil mar ghrúpa eitneach ar leith i náisiún na hÉireann.

Mar institiúid náisiúnta chearta an duine agus mar chomhlacht náisiúnta comhionannais na hÉireann, ní hamháin go bhfuil sainchúram reachtúil ag an gCoimisiún chun cearta an duine agus an comhionannas in Éirinn a chosaint agus a chur chun cinn, ach freisin

David Donoghue (Ambasadóir, Comhéascaitheoir do Chruinniú Mullaigh na Náisiún Aontaithe ar Dhídeanaithe agus Imircigh agus Dearbhú Nua-Eabhrac) ag labhairt ag Seimineár Cosanta Idirnáisiúnta IHREC, Feabhra 2017

Comhaltaí an Choimisiúin, agus an Tánaiste Frances FitzGerald TD ag Seimineár Cosanta Idirnáisiúnta IHREC, Feabhra 2017

Kany Kazadi (Mayo Intercultural Action) ag labhairt ag Seimineár Cosanta Idirnáisiúnta IHREC, Feabhra 2017

Ceoltóirí ag seinm ag imeacht chun Lá Idirnáisiúnta na Romach a cheiliúradh i spás poiblí an Choimisiúin

Rannpháirtithe ag aonach Lá Faisnéise d'Imircigh a tionóladh i spás poiblí an Choimisiúin

chun cultúr measa ar chearta an duine, ar an gcomhionannas agus ar thuiscint idirchultúrtha a chur chun cinn. Is cuid lárnach dár ráiteas straitéise trí bliana é iolrachas agus glacadh le difríochtaí a chur chun cinn, agus táimid tiomanta do spreagadh cultúr measa ar shaoirse, ar dhínit agus ar thuiscint ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas in Éirinn.

Tá an Coimisiún ag lorg aitheantais d'eitneacht Lucht Siúil go leanúnach inár n-obair intíre agus inár dtuairisciú do chomhlachtaí idirnáisiúnta. Agus fáilte á chur roimh an aitheantas foirmiúil i mí an Mhárta 2017, dúirt an Coimisiún go gcaithfeadh tionchair ar an gcaoi a ndíríonn an Stát acmhainní ar bheartais a théann i bhfeidhm ar an Lucht Siúil eascairt as an aitheantas céanna sin. Mar shampla, rochtain ar oideachas, rochtain ar chóiríocht shábháilte atá oiriúnach dá gcultúr, agus rochtain ar chúram sláinte, i measc réimsí tosaíochta eile.

Tacú le tionscnaimh ar an idirchultúrachas agus éagsúlacht

Ó osclaíodh an spás nua imeachtaí i mí Feabhra, d'fhéach an Coimisiún leis an spás a úsáid chun fáiltiú roimh imeachtaí a chuireann béim shuntasach ar an idirchultúrachas agus éagsúlacht in Éirinn, agus chun imeachtaí dá leithéid a reáchtáil.

Ina measc siúd, d'fháiltigh an Coimisiún in 2017 roimh imeachtaí suntasacha inár n-oifigí ar Shráid na Faiche:

- imeacht ceiliúrtha cultúrtha chun comóradh a dhéanamh ar Lá Idirnáisiúnta na Romach ag a raibh ceoltóirí, cóir agus filíocht Romach
- Aonach Faisnéise d'Imircigh a reáchtáil an Eagraíocht Idirnáisiúnta um Imirce agus Comhpháirtíocht na bPobal Nua agus a thug cuireadh d'imircigh nua bualadh in áit amháin le breis agus fiche eagraíocht agus grúpaí a chuireann seirbhísí agus tacaíocht ar fáil dóibh
- agus réimse imeachtaí eile i rith 2017 a dhírigh ar théama an idirchultúrachais agus na héagsúlachta, a d'eagraigh eagraíochtaí na sochaí sibhialta, ina measc an Líonra Eorpach i gcoinne an Chiníochais, Wezesha, Gluaiseacht Taistealaithe na hÉireann, AkiDwA, Comhairle um Inimircigh na hÉireann, agus Comhairle Náisiúnta na nÓg.

Grúpa stiúrtha chlár na Brataí Buí

Is scéim gradam do scoileanna é clár na Brataí Buí a ritheann Gluaiseacht Taistealaithe na hÉireann agus a chuireann struchtúr ocht gcéim ar fáil chun a chur ar chumas na scoileanna idirchultúrachas, comhionannas agus éagsúlacht a chur chun cinn i ngnáthreáchtáil na scoile. Lean foireann an Choimisiúin ar aghaidh in 2017 lena ról comhairleach ar an ngrúpa stiúrtha do chlár na Brataí Buí, ag forbairt a chuid oibre i réimsí stéiréitíopála, oideachais, forbairt acmhainní curaclaim agus oideachas múinteoirí.

Scéim Deontas 2017 – Éagsúlacht agus Tuiscint Idirchultúrtha

Tá tuiscint ar an idirchultúrachas agus éagsúlacht, agus tacaíocht dóibh, a fhorbairt ina phríomhthosaíocht straitéiseach don Choimisiún. Faoin téama leathan seo, thacaigh an Coimisiún le tionscadail nuálacha trí scéim deontas 2017, a dhírigh go sonrach ar éagsúlacht agus tuiscint idirchultúrtha.

Scéim Deontas 2017: (Éagsúlacht agus Tuiscint Idirchultúrtha)

EAGRAÍOCHT	COMHPHÁIRTÍ	TIONSCADAL
Amharclann Hawk's Well, Sligeach	Féile Ealaíon Cairde, Sligeach	Comhoibriú idir Amharclann Hawk's Well agus Féile Ealaíon Cairde le Sligo Global Kitchen (tionscadal bia le daoine a chónaíonn i soláthar díreach) agus Sligo Cultural Exchange chun mol idirnáisiúnta a chruthú i mbaile Shligigh i rith Fhéile Ealaíon Cairde i mí Iúil 2018. Éascóidh an mol roinnt chultúrtha ceoil, damhsa agus filíochta, reáchtálfar ceardlanna idirghníomhacha agus úsáidfear mar shaoráid é do dhaoine a chónaíonn i soláthar díreach i Sligeach chun bia a chócaráil agus a roinnt.
Dolphin House Community Development Association	Canal Communities Against Racism	Tionscadal ag tacú le himeascadh tionóntaí nár rugadh in Éirinn in árasáin Bhaile Átha Cliath trí shraith imeachtaí foghlama le ceannairí pobail, gníomhaireachtaí reachtúla agus na rannpháirtithe ar fad in eastáit. Tá sé d'aidhm ag an tionscadal tionchar a imirt ar bheartas, bonn eolais a chur faoi chleachtas, agus tuiscint agus léirthuiscint a fhorbairt ar éagsúlacht chultúrtha idir óstphobail agus cónaitheoirí nua nach Éireannaigh iad.
Ollscoil Mhá Nuad	Wezesha Ltd.	Tionscadal chun cur le cumas Daoine de Bhunadh na hAfraice agus soláthraithe seirbhísí i mBaile Bhlainséir, Baile Átha Cliath 15 ina dtuiscint ar shaincheisteanna imirceach agus a dtaithí ar éagsúlacht, chun rochtain ar sheirbhísí a fheabhsú agus rannpháirtíocht a mhéadú.
Comhairle Náisiúnta na nÓg		Imeascadh a chur chun cinn san earnáil óige i measc pobail imirceach atá páirteach i ngrúpaí óige, trí cheannaireacht agus líonrú a sholáthar do cheannairí grúpaí óige eitneacha agus mionlaigh.
NASC – Ionad Tacaíochta Imirceach na hÉireann	An tIonad um Cheartas Coiriúil agus Cearta an Duine, UCC	'Beyond McMahon', comhdháil do 100 rannpháirtí ar thodhchaí glacadh le hiarrthóirí tearmainn in Éirinn, a thionólfar go luath in 2018. Eagrófar máistir-rang do 20 mac léinn bunchéime agus iarchéime ina dhiaidh.
Amach! LGBT Galway		Dírithe ar dhídeanaithe agus iarrthóirí tearmainn LADT+, beidh comhdháil tosaigh ag an tionscadal seo a éascóidh Amach, agus leanfar leis sin le cruinnithe seachtainiúla piarthacaíochta, agus ceardlanna ealaíne difriúla.
Breffni Integrated CLG	An tAonad um Uilechuimsitheacht Shóisialta, Comhairle Contae an Chabháin	Líonra ilchultúrtha a bhunú i gContae an Chabháin, ag tabhairt grúpaí sa chontae le chéile a dhéanann ionadaíocht ar mhionlaigh eitneacha dhifriúla, chun cumas agus muinín a thógáil i measc pobal, a chumasóidh rannpháirtíocht níos mó.
Sport Against Racism Ireland (SARI)		Sraith ceardlanna frith-idirdhealaithe agus oiliúna chun imeascadh sóisialta i dTamhlacht, Baile Átha Cliath 24 a chur chun cinn. Soláthrófar iad i dteannta seisiúin traenála peile do dhaltaí bunscoile idir deich agus 13 bliana d'aois.
Rape Crisis and Sexual Abuse Counselling Centre Sligo, Leitrim and West Cavan	Rape Crisis Network Ireland	Sraith ceardlann i gclár tacaíochta grúpa idirchultúrtha dóibh siúd ar bhain foréigean gnéasach dóibh, ag díriú ar mheascán de rannpháirtithe Éireannacha agus neamh-Éireannacha.

EAGRAÍOCHT	COMHPHÁIRTÍ	TIONSCADAL
Glencree Centre for Peace and Reconciliation		Sraith tionscadail idirphlé le ceannairí creidimh agus pobail, chun eolas na rannpháirtithe ar reachtaíocht um chearta an duine agus comhionannas a mhéadú.
Banóglaigh na hÉireann		Clár Bhanóglaigh na hÉireann a bhunú in ionad soláthair dhírigh Mosney.
Fettercairn Community Health Project	Tallaght Roma Integration	Comhdháil in 2018, ag tabhairt soláthraithe seirbhísí reachtúla agus deonacha le chéile chun iad a chur ar an eolas faoi riachtanais Phobal na Romach i dTamhlacht.
Ionad Pavee Point don Lucht Siúil agus na Romaigh		Torthaí an Mheasúnaithe ar Riachtanais na Romach a rinne Pavee Point agus an Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais a scaipeadh in 2018, i ndiaidh sheoladh na tuarascála i mí na Nollag 2017.
Obair d'Ógra Éireann, Gaillimh	World Vision, Comhairle Náisiúnta na nÓg, Comhairle Chontae na Gaillimhe, Comhairle na nÓg i nGaillimh	Acmhainní agus clár oiliúna a chruthú d'oibrithe óige, ag forbairt a bhfeasachta agus ag tacú lena n-obair le dídeanaithe i ngrúpaí óige nó i suíomhanna oideachais i gceantar na Gaillimhe.
Gluaiseacht Taistealaithe na hÉireann		Painéal oiliúnóirí idirchultúrtha a fhorbairt, trí chlár 'Oiliúint don Oiliúnóir', chun tacú le clár éagsúlachta na Brataí Buí i scoileanna.

RIALACHAS AGUS STRUCHTÚR

SA CHUID SEO:

An Coimisiún 52
Coistí 53
Rialachas 53
An fhoireann 53
Maoiniú agus bainistíocht airgeadais 54
Nochtadh cosanta 54
An tAcht um Míchumas 54
An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 2014 55

Is comhlacht reachtúil neamhspleách é Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, a bunaíodh an 1 Samhain 2014 faoin *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014*.

Is é sainordú reachtúil an Choimisiúin cearta an duine agus an comhionannas in Éirinn a chosaint agus a chur chun cinn agus cultúr measa ar chearta an duine, ar an gcomhionannas agus ar thuiscint idirchultúrtha a thógáil. Is é an Coimisiún Institiúid Náisiúnta na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhlacht Náisiúnta na hÉireann um an gComhionannas.

An Coimisiún

Tá 15 chomhalta ag an gCoimisiún, agus Príomh-Choimisinéir an Choimisiúin ar dhuine díobh siúd (féach ar Aguisín 1). Ceapadh forálacha an Achta chun neamhspleáchas an Choimisiúin ina chuid oibre a chinntiú. Ceapann an tUachtarán Comhaltaí an Choimisiúin, i ndiaidh vóta in dhá Theach an Oireachtais.

Is comhlacht corpraithe é an Coimisiún. Tuairiscíonn sé go díreach don Oireachtas dá fheidhmeanna reachtúla agus cinneann na comhaltaí a bheartas agus a ghníomhaíochtaí go neamhspleách. Tugtar faoi chinnteoireacht ag leibhéal an Choimisiúin, nuair is féidir, ar bhonn an chomhaontaithe. Má tá éagsúlacht tuairimíochta ann faoi ábhar ar leith, féadfar vóta an tromlaigh a úsáid. Aithníodh neamhspleáchas an Choimisiúin, de réir Phrionsabail Pháras, lena chreidiúnú mar stádas "A" mar Institiúid Náisiúnta um Chearta an Duine leis na Náisiúin Aontaithe.

Reáchtálann an Coimisiún an líon cruinnithe a theastaíonn chun a fheidhmeanna a chomhlíonadh, ach i ngach bliain, ní mór dó cruinniú amháin ar a laghad a reáchtáil i ngach ráithe. Bhí sé ghnáthchruinniú ag an gCoimisiún in 2017. Reáchtáladh cruinniú breise amháin, chun cinntí am-íogaire a thaifeadadh idir na gnáthchruinnithe iomlánacha a beartaíodh. Leagtar amach Sceideal de Fhreastal, Táillí agus Speansais 2017 in Aguisín 2. Foilsítear miontuairiscí chruinnithe an Choimisiúin ar a shuíomh gréasáin mar chuid dá Scéim Foilsithe um Shaoráil Faisnéise.

Caithfidh an Coimisiún, gach trí bliana, a ráiteas straitéise a chinneadh, lena n-áirítear na príomhchuspóirí agus na straitéisí lena mbaineann, úsáid acmhainní an Choimisiúin ina measc. Caithfear an ráiteas straitéise a chur faoi bhráid Thithe an Oireachtais gach trí bliana. Chomhaontaigh an Coimisiún *Ráiteas Straitéise 2016–2018* trí bliana agus údaraíonn sé an buiséad agus an plean oibre bliantúil. Déanann an Coimisiún cinntí straitéiseacha ar fheidhmeanna reachtúla, ráitis beartais an Choimisiúin agus úsáid a chumhachtaí dlíthiúla ina measc, seachas nuair a tharmligtear iad go sonrach.

Tarmligtear don Cheannasaí Dlí cumhacht an Choimisiúin cúnamh dlí agus cúnamh eile a sholáthar faoi Alt 40 den *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas*. Tarmligtear don Cheannasaí Dlí i gcomhairle leis an Stiúrthóir cumhachtaí an Choimisiúin faoi Alt 32 den Acht i leith athbhreithnithe comhionannais agus pleananna gníomhaíochta.

Tá an Stiúrthóir freagrach as bainistíocht Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas ó lá go lá. Feidhmíonn an Stiúrthóir mar idirghabhálaí díreach idir an Coimisiún agus an ardbhainistíocht. Leagtar amach ról agus freagrachtaí an Stiúrthóra in Ailt 20–23 den *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014*.

Caithfidh an Stiúrthóir agus an ardbhainistíocht cloí leis an treoir straitéiseach a leagann an Coimisiún amach. Caithfidh an Stiúrthóir eolas a thabhairt don Choimisiún faoi fheidhmíocht a f(h)eidhmeanna, lena n-áirítear eolas i leith na bhfeidhmeanna sin sa mhéid is go mbaineann siad le cúrsaí airgeadais an Choimisiúin, de réir mar a theastaíonn sé ón gCoimisiún. Ina theannta sin, caithfidh an Stiúrthóir a chinntiú go bhfuil tuiscint shoiléir ag comhaltaí uile an Choimisiúin ar na príomhghníomhaíochtaí agus príomhchinntí, agus ar aon rioscaí suntasacha ar dóigh go dtarlóidh siad.

Coistí

Bhunaigh an Coimisiún Coistí chun cabhrú le rialachas agus le hobair an Choimisiúin i dtaca lena thosaíochtaí straitéiseacha a chur chun cinn. In 2017, ba iad sin:

- An Coiste Iniúchóireachta agus Riosca
- An Coiste Airgeadais
- An Coiste Cásoibre
- An Coiste Beartais agus Reachtaíochta

Bhunaigh an Coimisiún dhá Choiste Chomhairleacha freisin, faoi Alt 18 den Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014. In 2017, ba iad sin:

- An Coiste Comhairleach Taighde
- An Coiste Comhairleach d'Oibrithe agus d'Fhostóirí

Tugtar comhaltacht na gCoistí sin, agus freastal orthu i rith 2017, mar Aguisín 3. Tá comhaltaí seachtracha ar Choistí Comhairleacha Alt 18 agus tá an Coimisiún an-bhuíoch as an gcúnamh saineolach a fhaightear ó na comhaltaí sin i rith na bliana.

Rialachas

Treoraítear creat foriomlán rialachais agus rialaithe an Choimisiúin leo seo a leanas:

- An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014;
- An Cód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit;
- Caighdeán Rialachas Corparáideach na Státseirbhíse, a chaithfidh an Coimisiún a chomhlíonadh i bhfianaise a mhaoinithe le Vóta Státchiste;
- An tAcht um Eitic in Oifigí Poiblí, 1995;
- An tAcht um Eitic in Oifigí Poiblí, 2001;
- moltaí Thuarascáil an Ghrúpa Oibre ar Chuntasacht Ard-Rúnaithe agus Oifigeach Cuntasaíochta (Tuarascáil Mullarkey);
- Nósanna Imeachta Airgeadais Phoiblí, (2008).

Chomhaontaigh an Coimisiún Comhaontú Dearbhaithe maidir le Rialachas Corparáideach leis an Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais.

An Fhoireann

Cuireann an feidhmeannas, faoi stiúir an Stiúrthóra, straitéisí agus beartais an Choimisiúin i bhfeidhm. Is é an Coimisiún fostóir a fhoirne ar fad, ar státseirbhísigh i státseirbhís an Stáit iad.

Amhail an 31 Nollaig 2017, bhí 44 chomhalta foirne ag an gCoimisiún. Cuireann an Oifig Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte seirbhísí comhroinnte acmhainní daonna, pinsean agus riartha párolla ar fáil don Choimisiún. Úsáideann an Coimisiún ePMDS (Córas Bainistíochta agus Forbartha Feidhmíochta Fostaithe) chun monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht agus ar fhorbairt a fhoirne agus chun tacú leo. Éascaíonn Comhairle an Choimisiúin cumarsáid rialta ar chúrsaí tábhachtacha idir an lucht bainistíochta agus comharchumainn aitheanta na foirne.

LÍON NA FOIRNE DE RÉIR GRÁID: 2017	
Stiúrthóir	1
Príomhoifigeach	1
Príomhoifigeach Cúnta	11
Ardoifigeach Feidhmiúcháin/Oifigeach Forbartha	11
Oifigeach Feidhmiúcháin	12
Oifigeach Cléireachais	8
Iomlán:	**44**

Tugtar sonraí na foirne ar fad a fostaíodh in 2017 in Aguisín 4.

Tá ceithre rannóg san fheidhmeannas:

- Dlí
- Beartas agus Taighde
- Rannpháirtíocht Straitéiseach
- Seirbhísí Corparáideacha

Cuimsíonn Ceannasaithe na rannóg sin, a thuairiscíonn don Stiúrthóir, an ardbhainistíocht.

AN ARDBHAINISTÍOCHT AMHAIL AN 31 NOLLAIG 2017	
An Stiúrthóir	Laurence Bond
An Ceannasaí Dlí	Michael O'Neill
An Ceannasaí Beartais agus Taighde	folamh
An Ceannasaí Rannpháirtíochta	folamh
An Ceannasaí Seirbhísí Corparáideacha	Kevin De Barra

Tugtar mionsonraí faoi shochair fostaithe an phríomhphearsanra bainistíochta agus tuarastal agus sochair an Stiúrthóra in Aguisín 5.

Maoiniú agus bainistíocht airgeadais

Maoinítear an Coimisiún trí Vóta Oireachtais.

Is é an Stiúrthóir an tOifigeach Cuntasaíochta do Vóta an Choimisiúin, agus tá an fhreagrach sin ar leithligh ó fhreagrachtaí rialachais chomhaltaí an Choimisiúin.

Caithfidh an Coimisiún cuntas ar a chaiteachas agus fáltais a ullmhú gach bliain, ar a dtugtar an Cuntas Leithreasa. Caithfidh an tOifigeach Cuntasaíochta an Cuntas sin a shíniú. Tá an tOifigeach Cuntasaíochta freagrach as ullmhú an Chuntais agus é a chur faoi bhráid an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste dá iniúchadh. D'fhéadfaí iarraidh ar an Oifigeach Cuntasaíochta teacht os comhair an Choiste um Chuntais Phoiblí sa Dáil ansin chun fianaise a thabhairt faoin gCuntas.

Cuireadh Cuntas Leithreasa 2017 faoi bhráid an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste lena iniúchadh faoin spriocdháta reachtúil, an 1 Aibreán 2018. Áiríodh ann, mar a éilítear, ráiteas an Oifigigh Cuntasaíochta ar chórais rialaithe inmheánaigh airgeadais an Choimisiúin.

Ba é €6.631m an soláthar meastacháin comhlán in 2017 le haghaidh Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas. Leithdháileadh €3.538m de ar chaiteachas a bhain le cúrsaí pá, agus €3.093m ar chaiteachas nár bhain le cúrsaí pá.

Ba é €5.314m an toradh caiteachais sealadach (roimh iniúchadh); bhain €2.254m le cúrsaí pá, agus €3.060m le caiteachas nár bhain le cúrsaí pá. Amhail deireadh na bliana, bhí barrachas €1.291m dlite le géilleadh don Státchiste.

Éilítear sa Chód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, 2016 go ndéanfadh comhlachtaí roinnt nochtadh breise maidir le catagóirí áirithe caiteachais.

Leagtar amach iad sin in Aguisín 5.

Déanann Coiste Airgeadais an Choimisiúin maoirseacht a sholáthar i leith impleachtaí airgeadais ghníomhaíochtaí an Choimisiúin, lena n-áirítear pleanáil, buiséadú, athbhreithniú agus próisis faisnéise agus tuairiscithe.

Déanann an Coiste Iniúchóireachta agus Riosca maoirsiú agus cinntíonn sé dea-chleachtas maidir le tuairisciú gnó agus airgeadais agus rialú inmheánach.

Le haghaidh 2017, seachfhoinsíodh an t-aonad iniúchta inmheánaigh go Mazars Ireland.

Nochtadh cosanta

Mar chomhlacht poiblí, éilítear ar Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas faoi alt 22 den Acht um Nochtadh Cosanta, 2014 tuarascáil bhliantúil a fhoilsiú maidir le líon na nochtaí cosanta a rinneadh leis an bhliain roimhe sin, agus an gníomh a rinneadh mar fhreagra ar aon nochtadh cosanta dá leithéid. Ní dhearnadh aon nochtadh cosanta leis an gCoimisiún sa tréimhse ón 1 Eanáir 2017 go dtí an 31 Nollaig 2017.

An tAcht um Míchumas, 2005

Faoi Chuid 5 den Acht um Míchumas, 2005, éilítear ar chomhlachtaí na hearnála poiblí tuairisc a dhéanamh ar líon na ndaoine faoi mhíchumas atá fostaithe leo. Léiríonn torthaí Daonáireamh Foirne féintuairiscithe a rinneadh i mí na Nollag 2017 go sáraíonn an Coimisiún an t-íosleibhéal d'fhostaíocht daoine faoi mhíchumas, 3%, agus dá bhrí sin go bhfuil Cuid 5 den Acht á comhlíonadh aige. Tuairiscíodh an

fhaisnéis sin don Údarás Náisiúnta Míchumais i mí an Mhárta 2018.

An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 2014

Leanann an Coimisiún ar aghaidh ag comhlíonadh a dhualgas maidir le hiarratais um Shaoráil Faisnéise a fhreagairt.

Tugtar breac-chuntas thíos ar Chinntí Saorála Faisnéise agus ar Chineálacha Iarratas:

CINNTÍ SAORÁLA FAISNÉISE 2017	
Deonaithe	4
Páirt-deonaithe	5
Diúltaithe	1
Tarraingthe Siar/Socraithe lasmuigh den tSaoráil Faisnéise	1
Iomlán	11

CINEÁLACHA IARRATAS 2017	
Iriseoir	3
Grúpa Sainleasa/Gnó	0
Cliant	4
Duine den Phobal	4
Iomlán	11

Forléargas ar Úsáid Fuinnimh

I gcomhar le hIonstraim Reachtúil 426 de 2014, éilítear ar gach comhlacht san earnáil phoiblí tuairisc bhliantúil a thabhairt ar an bhfuinneamh a úsáideann sé agus ar aon ghníomh a rinneadh chun a ídiú fuinnimh a laghdú. In 2017, chuimsigh úsáid fuinnimh an Choimisiúin 125,268 kWh d'fhuinneamh eangaí amháin. Léirigh sé sin laghdú 4.69% ar ídiú iomlán fuinnimh an Choimisiúin ó 2016 i leith. Tharla sé sin i bpáirt mar gheall ar shuiteáil braiteoirí agus soilse LED atá tíosach ar fhuinneamh ar fud a áitribh ag 16–22 Sráid na Faiche.

CINEÁL	LEIBHÉAL ÍDITHE 2017
Leictreachas	125,268 kWh
Breoslaí Iontaise	0 kWh
Breoslaí In-athnuaite	0 kWh

TUAIRISC FAOI ALT 42 DEN ACHT FÁN GCOIMISIÚN, 2014 (DUALGAS NA HEARNÁLA POIBLÍ)

‘Idirdhealú a dhíbirt, comhionannas a chur chun cinn agus cearta an duine a chosaint’

Ráiteas Straitéise Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2016–2018

Dualgas na hEarnála Poiblí um Chomhionannas agus Cearta an Duine, 2017

Foráiltear le hAlt 42 den Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014: “Le linn do chomhlacht poiblí a fheidhmeanna a chomhlíonadh, beidh aird aige ar an ngá atá leis na nithe seo a leanas:

a. Idirdhealú a dhíbirt

b. Comhionannas i ndeiseanna a fhoirne agus na ndaoine a gcuireann sé seirbhísí ar fáil dóibh agus sa chaoi a gcaitear leo a chur chun cinn

c. Cearta daonna a chomhaltaí, a fhoirne agus na ndaoine a gcuireann sé seirbhísí ar fáil dóibh a chosaint.

Ceanglaítear ar chomhlacht poiblí go leagfaí amach ina Ráiteas Straitéiseach measúnú ar na saincheisteanna um chearta an duine agus um an gcomhionannas a chreideann sé atá ábhartha d’fheidhmeanna agus do chuspóir an chomhlachta, agus na beartais, na pleananna agus na gníomhartha atá i bhfeidhm nó a bheartaítear a chur i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna sin. Ní mór dó ansin tuairisc a thabhairt ar fhorbairtí agus éachtaí a bhaineann le haghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna sin ina Thuarascáil Bhliantúil.

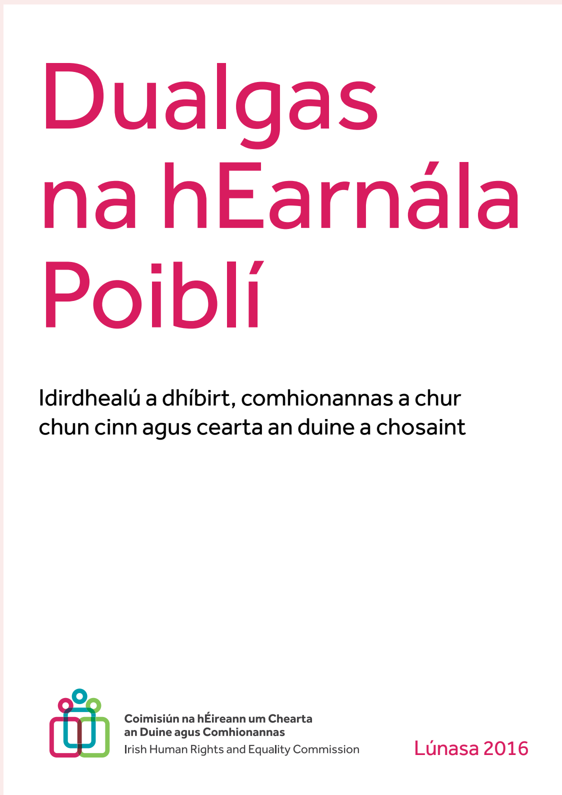
Dualgas na hEarnála Poiblí

Idirdhealú a dhíbirt, comhionannas a chur chun cinn agus cearta an duine a chosaint

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas
Irish Human Rights and Equality Commission

Lúnasa 2016

Ar aon dul le comhlacht poiblí ar bith eile, tá feidhm ag an dualgas seo ar Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas. Murab ionann is comhlachtaí poiblí eile, is é ár sainordú reachtúil aghaidh a thabhairt ar chearta an duine agus ar an gcomhionannas. I gcás seo againne, mar sin, cuireann ár Ráiteas Straitéise 2016–2018 measúnú i láthair ar na saincheisteanna um chearta an duine agus um an gcomhionannas a chreidimid atá ábhartha dár bhfeidhmeanna agus dár gcuspóir, agus ó thús deireadh na Tuarascála Bliantúla seo leagaimid amach ár ndul chun cinn go dtí seo maidir le haghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna sin.

Caithfimid cearta an duine agus an comhionannas a chur san áireamh freisin sa chaoi a mbímid ag cur ár gcuid feidhmeanna i bhfeidhm agus ag tabhairt faoinár n-obair laethúil. In 2017, d'osclaíomar áis leithris Changing Places atá go hiomlán inrochtana inár n-oifigí ag 16–22 Sráid na Faiche, Baile Átha Cliath 7. Cuirimid fáilte mhór roimh dhaoine faoi mhíchumas agus cúramóirí clárú linn ionas gur féidir leo bualadh isteach chun an áis leithris shaintógtha seo a úsáid. Tá níos mó spáis agus an trealamh ceart ar fáil ann chun aire a thabhairt do shláinteachas pearsanta, go sábháilte agus go compordach. Tá níos mó i gceist le leithreas Changing Places ná gnáthleithreas atá inrochtana ag cathaoir rothaí, toisc go bhfuil teicneolaíocht oiriúnaitheach bhreise ann: crochán ardaithe, binse athraithe atá mór go leor do dhuine fásta agus ar féidir a airde a athrú, leithreas agus báisín ar féidir a airde a athrú. Is tionscnamh tábhachtach é toisc go gcinntíonn sé go léirítear meas ar shláinte, ar shábháilteacht agus ar bhundínit an duine faoi mhíchumas.

Leanaimid ar aghaidh ag tabhairt tús áite don inrochtaine agus cheapamar Oifigeach Rochtana a fheidhmíonn mar phointe teagmhála don phobal agus do chomhaltaí foirne a dteastaíonn comhairle agus tacaíocht uathu ar chúrsaí a bhaineann le hinrochtaine. Mar shampla, nuair a bhíonn ár n-imeachtaí á n-eagrú, cuirimid an gá atá le hateangairí Theanga Chomharthaíochta na hÉireann san áireamh agus téimid i gcomhairle leis na rannpháirtithe a dteastaíonn an tseirbhís sin uathu chun an comharthóir is fearr leo a úsáid más féidir.

D'oibrigh an Coimisiún ar ár dteimpléid dearaidh agus foilseachán i rith 2017 chun réimse foilseachán a chur ar fáil atá inrochtana. D'oibríomar freisin i rith na bliana le hIonchuimsiú Éireann chun eagráin atá 'éasca le léamh' a chur ar fáil dár dtuarascálacha idirnáisiúnta a cuireadh faoi bhráid na Náisiún Aontaithe. Bhain siad sin leis an gCoinbhinsiún maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú agus Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe i gcoinne an Chéasta. Ar fud ár n-oibre ar na meáin shóisialta, d'úsáid an Coimisiún gnéithe inrochtana atá ar fáil ar Twitter, agus cuireadh fotheidil ar fhíseáin a mhíníonn ár n-obair reatha.

Aithnítear go gcaithfidh rannpháirtíocht daoine a bhfuil cearta acu, agus béim ar shaincheisteanna a shainaithníonn daoine a bhfuil cearta acu, a bheith ina gcroíluachanna atá mar bhonn agus mar thaca ag an gcaoi a dtugaimid faoinár n-obair agus a dtugaimid tús áite do réimsí oibre ar leith; cuireann an t-aitheantas sin leis an mbéim atá againn ar inrochtaine. I rith 2017, mar shampla, chinntíomar go raibh réimse eagraíochtaí ar mhéideanna difriúla, ar fud earnálacha difriúla agus ag obair ar shaincheisteanna éagsúla, in ann cur isteach ar ár scéim deontas mar gheall ar na critéir agus cumarsáid a bhain leis an scéim.

AGUISÍNÍ

SA CHUID SEO:

Aguisín 1	Comhaltaí an Choimisiúin	60
Aguisín 2	Freastal ar Chruinnithe an Choimisiúin	61
Aguisín 3	Coistí	62
Aguisín 4	An fhoireann	65
Aguisín 5	Nochtadh airgeadais	66
Aguisín 6	Rannpháirtíocht idirnáisiúnta	68
Aguisín 7	Scéim Deontas an Choimisiúin	70
Aguisín 8	Ceisteanna ar Do Chearta	72
Aguisín 9	Foilseacháin	73
Aguisín 10	Eisiúint do na Meáin	73

Aguisín 1 – Comhaltaí an Choimisiúin

Emily Logan, an Príomh-Choimisinéir

Is í Emily Logan Príomh-Choimisinéir Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas. Sna deich mbliana sular ceapadh í, d'fhóin an tUasal Logan mar an chéad Ombudsman do Leanaí in Éirinn, agus í cuntasach go díreach don Oireachtas.

Teresa Blake BL

Is Abhcóide Sinsearach í Teresa Blake atá ag cleachtadh mar abhcóide in Éirinn ó 1995 i leith i ndlí leas agus cosanta leanaí, dlí tearmainn agus imirce, agus míchumas oideachais. Is Cathaoirleach ar an mBinse Meabhairshláinte í Teresa faoi láthair.

Frank Conaty

Is Cuntasóir Cairte é Frank Conaty, agus iar-Chathaoirleach an Chomhaontais Náisiúnta Tuismitheoirí agus Siblíní agus is léachtóir é i Scoil Ghnó agus Eacnamaíochta J. E. Cairnes in OÉ, Gaillimh agus ball cleamhnaithe den fhoireann teagaisc san Ionad um Dhlí agus Beartas Míchumais, in OÉ, Gaillimh freisin.

Heydi Foster-Breslin

Is í Heydi Foster-Breslin Príomh-Oifigeach Feidhmiúcháin Mhisean Cara, eagraíocht forbartha chreideamh-bhunaithe. Tá sí ina Stiúrthóir Neamhfheidhmiúcháin ar Dhóchas, Cumann na hÉireann d'Eagraíochtaí Forbartha Neamhrialtasacha, agus tá sí ina Cathaoirleach ar Common Purpose Ireland.

Liam Herrick

Ceapadh Liam Herrick mar Stiúrthóir Feidhmiúcháin ar an gComhairle um Chearta an Duine i mí na Samhna 2016. Roimhe sin d'oibrigh sé mar Chomhairleoir don Uachtarán Micheál D. Ó hUigínn ar feadh trí bliana beagnach. Bhí sé ina Stiúrthóir Feidhmiúcháin ar Iontaobhas na hÉireann um Athchóiriú an Chórais Choiriúil idir 2007 agus 2014. D'oibrigh sé freisin mar oifigeach sinsearach reachtaíochta agus athbhreithnithe beartais ag Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine mar a bhí, agus le haghaidh an Choimisiúin um Athchóiriú an Dlí agus na Roinne Gnóthaí Eachtracha.

David Joyce

Is abhcóide é David Joyce leis an Mercy Law Resource Centre a dhíríonn ar thithíocht agus easpa dídine.

Mark Kelly

Is dlíodóir um chearta idirnáisiúnta an duine é Mark Kelly. Tá sé ina chomhalta tofa le haghaidh na hÉireann den Choiste Eorpach chun Céastóireacht a Chosc de chuid Chomhairle na hEorpa. Bhí sé ina Stiúrthóir Feidhmiúcháin freisin ar an gComhairle um Chearta an Duine.

Sunniva McDonagh SC

Is Abhcóide Sinsearach í Sunniva McDonagh agus Comhalta den Choiste Aitheantais do Chinedhíothú na hAirméine in Éirinn.

An tOllamh Siobhán Mullally

Is í an tOllamh Siobhán Mullally an tOllamh Bunaithe le Dlí Chearta an Duine agus Stiúrthóir Ionad na hÉireann um Chearta an Duine in OÉ, Gaillimh. Sular ceapadh in OÉ, Gaillimh í, bhí sí ina hOllamh le Dlí i gColáiste na hOllscoile Corcaigh agus ina Stiúrthóir ar an Ionad um Cheartas Coiriúil agus Cearta an Duine san Ollscoil. Is comhalta í Siobhán freisin den Chúirt Bhuan Eadrána sa Háig agus an Chéad Leas-Uachtarán ar an nGrúpa Saineolaithe um Ghníomhaíocht i gcoinne Gáinneála ar Dhaoine de chuid Chomhairle na hEorpa.

An Dr Mary Murphy

Is Léachtóir le Polaitíocht agus Sochaí Éireannach in Ollscoil Mhá Nuad í an Dr Mary Murphy, comhalta d'Institiúid Eolaíochtaí Sóisialta na hOllscoile, agus bíonn sí gníomhach i ngrúpaí agus i gcoistí éagsúla sochaí sibhialta don cheartas sóisialta.

An tOllamh Ray Murphy

Tá an tOllamh Ray Murphy ina Ollamh le Dlí in Ionad na hÉireann um Chearta an Duine, in Ollscoil na hÉireann, Gaillimh.

An Dr Fidèle Mutwarasibo

Is socheolaí é an Dr Fidèle Mutwarasibo, comhalta bunaidh d'Ionad na hAfraice agus iar-Bhainisteoir Imeasctha le Comhairle um Inimircigh na hÉireann. Is sainchomhairleoir neamhspleách é faoi láthair.

Orlagh O'Farrell

Is Sainchomhairleoir Neamhspleách í Orlagh O'Farrell ar chomhionannas, dlí fostaíochta, agus cúrsaí idirdhealaithe. Is comhalta í de Community Legal Resource Network agus de Equality and Rights Alliance.

Betty Purcell

Is iriseoir, údar agus craoltóir í Betty Purcell. Bhí sí ina comhalta bunaidh de Irish Women United, ina comhalta feidhmiúcháin de Chumann Oibrithe na hÉireann agus is feachtasóir í ar chúrsaí sóisialta agus ceartais.

Kieran Rose

Is Pleanálaí Sinsearach le Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath é Kieran Rose. Is comhalta bunaidh agus iar-chathaoirleach é den Líonra Comhionannais do Dhaoine Aeracha agus Leispiacha (GLEN). Roimhe seo, d'fhóin Kieran mar Chomhalta Boird ar an Údarás Comhionannais agus is Comhalta Boird Comhairleach é faoi láthair den Center for the Theory of Change i Nua-Eabhrac.

**Tháinig deireadh le téarma oifige seachtair de Chomhaltaí an Choimisiúin an 31 Deireadh Fómhair 2017. Bhí na seacht n-áit sin folamh ón dáta sin ar feitheamh an próiseas roghnaithe agus ceapacháin a chur i gcrích. Stiúir an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí an próiseas de réir an Achta fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014.*

Aguisín 2 – Freastal ar Chruinnithe an Choimisiúin

Bhí sé ghnáthchruinniú ag an gCoimisiún in 2017. Reáchtáladh cruinniú breise amháin de chuid an Choimisiúin, chun cinntí am-íogaire a thaifeadadh idir na gnáthchruinnithe iomlánacha a beartaíodh.

Faigheann comhaltaí an Choimisiún táille bhliantúil €7,695. Tháinig deireadh le téarma oifige seachtair de Chomhaltaí an Choimisiúin an 31 Deireadh Fómhair 2017, agus d'eascair táille laghdaithe €6,413 as sin. In 2017, ní bhfuair cúigear comhaltaí táille ar bith faoin bprionsabal 'Duine Amháin, Tuarastal Amháin'.

COMHALTAÍ AN CHOIMISIÚIN	GNÁTHCHRUINNITHE	TÁILLÍ 2017	SPEANSAIS 2017
Emily Logan	6 as 6	N/B	€3,205
Teresa Blake SC	5 as 6	€7,695	0
Frank Conaty	5 as 5*	0	€1,041
Heydi Foster-Breslin	5 as 5*	€6,413	0
Liam Herrick	5 as 5*	€6,413	0
David Joyce BL	4 as 6	€7,695	0
Mark Kelly	4 as 5*	€6,413	€1,669
Sunniva McDonagh SC	5 as 6	€7,695	0
An tOllamh Siobhán Mullally	6 as 6	0	€2,017
An Dr Mary Murphy	4 as 5*	0	€525
An tOllamh Ray Murphy	5 as 6	0	€1,529
An Dr Fidèle Mutwarasibo	4 as 6	€7,695	€1,387
Orlagh O'Farrell	5 as 6	€7,695	€35
Betty Purcell	4 as 5*	€6,413	€35
Kieran Rose	5 as 5*	0	0

*In 2014, ceapadh seachtar de na 15 chomhalta ar théarma trí bliana. Chuaigh a dtéarma in éag an 31 Deireadh Fómhair 2017 agus tionóladh cúig cinn de na sé ghnáthchruinniú nuair a bhí siad in oifig.

N/B - Cuimsítear luach saothair an Phríomh-Choimisinéara in aguisín 5.

Aguisín 3 – Coistí an Choimisiúin

Bhunaigh an Coimisiún Coistí chun cabhrú le rialachas agus le hobair an Choimisiúin i dtaca lena thosaíochtaí reachtúla a chur chun cinn. In 2017, ba iad sin:

An Coiste Iniúchóireachta agus Riosca

COMHALTA	CRUINNITHE 2017
Michael Tyndall (an Cathaoirleach Seachtrach)	3 as 3*
Frank Conaty	4 as 4
Teresa Blake SC	4 as 4
Heydi Foster-Breslin	2 as 4
Kieran Rose	1 as 1**
Emily Logan	3 as 3

**D'éirigh an tUasal Tyndall as mar Chathaoirleach an 4 Deireadh Fómhair. Tionóladh trí chruinniú roimhe sin.*
***Tháinig Emily Logan in áit Kieran Rose an 17 Bealtaine.*

An Coiste Cásoibre

COMHALTA	CRUINNITHE 2017
Sunniva McDonagh SC (an Cathaoirleach)	2 as 2
Emily Logan	2 as 2
Teresa Blake SC	2 as 2
Siobhán Mullally	1 as 2
David Joyce BL	2 as 2
Liam Herrick	0 as 2

An Coiste Airgeadais

COMHALTA	CRUINNITHE 2017
Frank Conaty (an Cathaoirleach)	4 as 4
Ray Murphy	4 as 4
Mark Kelly	3 as 4
Mary Murphy*	2 as 2

**Chuaigh Mary Murphy sa Choiste an 17 Bealtaine.*

An Coiste Beartais agus Reachtaíochta

COMHALTA	CRUINNITHE 2017
Siobhán Mullally (an Cathaoirleach)	2 as 2
Teresa Blake SC	1 as 2
David Joyce BL	1 as 2
Mark Kelly	1 as 2
Mary Murphy	2 as 2
Emily Logan	2 as 2

Tá dhá Choiste Chomhairleacha ann freisin faoi láthair, a bunaíodh faoi Alt 18 den *Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014:*

An Coiste Comhairleach Taighde

COMHALTA	CRUINNITHE 2017
Mary Murphy (an Cathaoirleach)	2 as 2
Emily Logan	2 as 2
An Dr Fidèle Mutwarasibo	1 as 2
Ursula Barry	2 as 2
Nicola Browne	2 as 2
Delma Byrne	2 as 2
Ciaran Judge	1 as 2
Aoife Nolan	0 as 2

An Coiste Comhairleach d'Oibrithe agus d'Fhostóirí

COMHALTA	CRUINNITHE 2017
Kieran Rose (an Cathaoirleach)	2 as 2
Orlagh O'Farrell	1 as 2
Brian Callanan (Ibec)	1 as 2
Séamus Dooley (Ceardchumann Náisiúnta na nIriseoirí)	0 as 2
Norman Harte (Iarnród Éireann)	2 as 2
David Joyce (ICTU)	2 as 2
Patricia King (ICTU)	2 as 2
Kara McGann (Ibec)	2 as 2
Deirdre O'Connor (INTO)	2 as 2
Gillian Verrecchia (Ibec)	1 as 2

Aguisín 4 – Foireann an Choimisiúin

AINM	GRÁD	NÓTA
Laurence Bond	An Stiúrthóir	
DLÍ		
Michael O'Neill	PO	
Sinéad Fitzpatrick	POC - Aturnae	
Gwendolen Morgan	POC - Aturnae	
Maria Mullan	POC - Aturnae	
Elizabeth Spelman	POC - Aturnae	Ón 14 Lúnasa 2017
Stephen Collins	POC - Aturnae	Ón 20 Meán Fómhair 2017
Barra Lysaght	AOF	Go dtí an 8 Meán Fómhair 2017
Maryse Jennings	OF	
Paul McKeon	OF	
Ciarán Finlay	OF	Ón 22 Bealtaine 2017
Jennifer Warren	OC	Ón 30 Eanáir 2017
Karine Petrasuc	OC	
Colm Parnell	OC	
Dennis O'Rourke	OC	Go dtí an 2 Meitheamh 2017
BEARTAS AGUS TAIGHDE		
Ruth Gallagher	POC	
Walter Jayawardene	POC	
Cathal Kelly	OFo	
Gerry Finn	AOF	
Karen McLaughlin	AOF	
Siobhán McNamara	AOF	
Clíona Doherty	AOF	
Áine Sperrin	OF	
Barry Price	OC	

RANNPHÁIRTÍOCH T STRAITÉISEACH		
Dónal Rice	POC	
Fidelma Joyce	POC	
Brian Dawson	POC	
Deirdre Toomey	OFo	
Stefania Minervino	OFo	
Abdul Wahab Al Dakar	AOF	
Sorcha Lowry	AOF	
Jacqueline Healy	AOF	Ón 15 Bealtaine 2017
Mella Walsh	OF	
Patrick Kalisa	OF	
Gareth Walsh	OF	
Jack Gibson	OC	
Geraldine Crowley	OC	

SEIRBHÍSÍ CORPARÁIDEACHA		
Kevin De Barra	POC	
Geraldine Behan	AOF	
Muireann Ní Thuairisg	OF	
Niamh Corcoran	OF	
Fern Sheridan	OF	
Philomena Guerin	OF	
Thereze Gelston	OF	Ón 9 Eanáir 2017
John Ryan	OC	Go dtí an 22 Bealtaine 2017
Vania Alexandrova-Jovic	OC	Ón 29 Bealtaine 2017
Enca Gonzalez Cambil	OC	Ón 4 Meán Fómhair 2017

Aguisín 5 – Nochtadh airgeadais breise

Maoinítear an Coimisiún trí Vóta Oireachtais. Is é an Stiúrthóir an tOifigeach Cuntasaíochta do Vóta an Choimisiúin.

Cuireadh Cuntas Leithreasa 2017 le haghaidh Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas faoi bhráid an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste lena iniúchadh faoin spriocdháta reachtúil, an 1 Aibreán 2018.

Éilítear sa Chód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit, 2016 go ndéanfadh comhlachtaí roinnt nochtadh breise maidir le catagóirí áirithe caiteachais agus luach saothair, agus leagtar amach iad sin thíos.

Sochair Fostaithe Ghearrthéarmacha nuair a Sháraíonn Sochair Tairseacha Sonraithe

SOCHAIR FOSTAITHE GHEARRTHÉARMACHA (€)	LÍON FOSTAITHE I MBANDA (2017)
60,000-69,999	8
70,000-79,999	1
80,000-89,999	-
90,000-99,999	1
100,000-109,999	1
110,000-119,999	-
120,000-129,999	1

Sochair Fostaithe an Phríomhphearsanra Bainistíochta

	2017
	€
Táillí Chomhaltaí an Choimisiúin	64,127
Tuarastal (an Príomh-Choimisinéir san áireamh)	463,767
Liúntais	-
Sochair foirceanta	-
Árachas Sláinte	-
Iomlán	**527,894**

Tabhair faoi deara: Áirítear le príomhphearsanra bainistíochta an Choimisiúin comhaltaí an Choimisiúin, lena n-áirítear an Príomh-Choimisinéir lánaimseartha, an Stiúrthóir agus comhaltaí na hardbhainistíochta.

Tuarastal agus Sochair an Stiúrthóra

	2017
	€
Buntuarastal	94,418
Árachas Sláinte	-
Iomlán	**94,418**

Tuarastal agus Sochair an Phríomh-Choimisinéara

	2017
	€
Buntuarastal	129,595
Árachas Sláinte	-
Iomlán	**129,595**

Costais Dlí agus Socruithe

Ní raibh aon chostais dá leithéid ann in 2017.

Costais Sainchomhairleoireachta

CATAGÓIR	€
Táillí dlí	12,385
Comhairle Cánach agus Airgeadais	12,669
Pinsin agus Acmhainní Daonna	14,760
Comhairle Sláinte agus Sábháilteachta	2,491
Iomlán	**42,305**

Tabhair faoi deara

Ní áirítear sna táillí dlí táillí a íocadh le dlíodóir a d'fhostaigh an Coimisiún i bhfeidhmiú a fheidhmeanna reachtúla dlíthiúla.

Áirítear sa Chomhairle Cánach agus Airgeadais táillí a íocadh as seirbhísí cuntasaíochta, ach ní áirítear socrúchán conraitheora san aonad airgeadais ar bhonn lánaimseartha.

Áirítear sna táillí Pinsean agus Acmhainní Daonna táillí a íocadh as comhairle acmhainní daonna straitéiseach, ach ní áirítear íocaíochtaí as tacaíocht ar an láthair a fuarthas ar conradh.

Taisteal agus Cothabháil – Intíre agus Idirnáisiúnta

	€
Taisteal Intíre	
- Cothú	7,469
- Fostaithe	17,764
Taisteal Idirnáisiúnta	
- Cothú	1,017
- Fostaithe	23,717
Iomlán	**49,967**

Costais Fáilteachais

Ní raibh aon chostais fáilteachais ann in 2017.

Aguisín 6 – Rannpháirtíocht idirnáisiúnta

Tá sainordú reachtúil ar an gCoimisiún dul i gcomhairle le comhlachtaí nó gníomhaireachtaí idirnáisiúnta ag a bhfuil eolas nó saineolas i réimse chearta an duine agus an chomhionannais, faoi mar a mheasann sé is cuí. Bhí rannpháirtíocht i sásraí réigiúnacha agus idirnáisiúnta a chomhordaíonn obair na n-institiúidí náisiúnta um chearta an duine agus na gcomhlachtaí náisiúnta comhionannais lárnach in obair an Choimisiúin i gcónaí.

De bhua na rannpháirtíochta sin, tharla malartú smaointe, foghlama agus dea-chleachtais an-luachmhar, a chur go mór le hobair an Choimisiúin. I measc na n-éachtaí suntasacha chuige sin, bhí toghadh Stiúrthóir an Choimisiúin, Laurence Bond, ar Bhord Feidhmiúcháin Líonra Eorpach na gComhlachtaí Comhionannais Náisiúnta (Equinet) ó 2017 go 2019 ag Cruinniú Cinn Bhliana Equinet sa Bhruiséil.

Coinníonn an Coimisiún caidreamh oibre láidir freisin lena chomhpháirtithe i dtrí dhlínse na Ríochta Aontaithe; Coimisiún Chearta an Duine in Albain, Coimisiún Chearta an Duine i dTuaisceart Éireann, Coimisiún Comhionannais Thuaisceart Éireann agus Coimisiún Chearta an Duine agus Comhionannais.

An Comhaontas Domhanda d'Institiúidí Náisiúnta um Chearta an Duine (GANHRI)

Bhí an Coimisiún rannpháirteach sa chomhlacht seo a leanas in 2017:

- An Grúpa Oibre ar Ghnó agus Cearta an Duine

Ina theannta sin, freastalaíodh ar an imeacht seo a leanas:

- Comhdháil Náisiúnta Choiste Comhordaithe Idirnáisiúnta na Náisiún Aontaithe d'Institiúidí Náisiúnta um Chearta an Duine, an Ghinéiv

Líonra Eorpach na nInstitiúidí Náisiúnta um Chearta an Duine (ENNHRI)

Bhí an Coimisiún rannpháirteach sna comhlachtaí seo a leanas in 2017:

- An Grúpa Oibre um Beartas Eacnamaíoch agus Sóisialta
- An Grúpa Oibre Dlí

Ina theannta sin, freastalaíodh ar an imeacht seo a leanas in 2017:

- Cruinniú agus Seimineár an Chomhthionóil Ghinearálta, an Bhruiséil

Líonra Eorpach na gComhlachtaí Comhionannais Náisiúnta (Equinet)

Bhí an Coimisiún rannpháirteach sna comhlachtaí seo a leanas in 2017:

- An Bord Feidhmiúcháin
- An Grúpa Oibre Cumarsáide
- An Grúpa Oibre um Cheapadh Beartais

Ina theannta sin, freastalaíodh ar na himeachtaí seo a leanas in 2017:

- Cruinniú Cinn Bhliana, an Bhruiséil
- Comhdháil Chothrom 10 mBliana, an Bhruiséil
- Oiliúint faoi na meáin shóisialta do chomhlachtaí comhionannais náisiúnta, Baile Átha Cliath
- Comhdháil faoi Dhualgais Dhearfacha, an Bhruiséil

Comhairle na hEorpa

Freastalaíodh ar na himeachtaí seo a leanas in 2017:

- Seimineár an Choimisiúin Eorpaigh i gcoinne Chiníochais agus na hÉadulaingthe (ECRI) le Comhlachtaí Náisiúnta Speisialaithe, Strasbourg
- Ardán comhoibríoch Chomhairle na hEorpa le FRA, ENNHRI agus Equinet ar chearta sóisialta agus eacnamaíochta, Strasbourg

Na Náisiúin Aontaithe

- Fóram Bliantúil na Náisiún Aontaithe ar Ghnó agus Cearta an Duine, *"Realizing Access to Effective Remedy"*, an Ghinéiv.

An tAontas Eorpach

Bhí an Coimisiún rannpháirteach sa chomhlacht seo a leanas in 2017:

- Coiste Comhairleach an Choimisiúin Eorpaigh um chomhdheiseanna do mhná agus d'fhir.

Aguisín 7 – Scéim Deontas an Choimisiúin

Bronnadh Scéim Deontas um Chearta an Duine agus Comhionannas na hÉireann in 2016; reáchtáladh na tionscadail seo a leanas in 2017 dá bharr.

EAGRAÍOCHT	COMHPHÁIRTÍ	TIONSCADAL
Comhghuaillíocht Phobail Dheisceart Bhaile Átha Cliath		Clár oiliúna d'eagraíochtaí pobail atá ag obair chun aghaidh a thabhairt ar an mbochtanas agus ar chuimsiú sóisialta i gContae Átha Cliath Theas.
Seirbhísí Faisnéise do Shaoránaigh, Uíbh Fhailí		Eagraíodh cúig cheardlann réigiúnacha d'Ionaid Faisnéise do Shaoránaigh ar an Dlí Comhionannais.
Older Voices Kildare		Clár oideachais ar chearta an duine agus comhionannas, a rinneadh le seandaoine ó réimse grúpaí imeallaithe i gCill Dara.
Crosscare Migrant Project	North Dublin City GP Training; Cairde.	Acmhainní faisnéise agus clár oiliúna do dhochtúirí teaghlaigh, chun aghaidh a thabhairt ar an gceart chun cúram sláinte a fháil i measc imircigh leochaileacha.
Mental Health Reform		Thart ar 20 úsáideoir agus cúramóir seirbhísí meabhairshláinte a chur faoi oiliúint mar Chúntóirí Taighde Piaraí.
Headway, Corcaigh		Clár oiliúna tacaíochta agus chearta an duine, a bhfuil d'aidhm aige freastal ar riachtanais úsáideoirí seirbhísí Headway ag a bhfuil Gortú Inchinne Faighte.
Ballyfermot Travellers Action Project (BTAP)	Public Interest Law Alliance (PILA)	Oideachas agus oiliúint ar chreataí comhionannais agus chearta an duine don Lucht Siúil a chónaíonn i mBaile Formaid.
Sonas Domestic Violence Charity		Faisnéis a thabhairt faoi orduithe um fhoréigean teaghlaigh do mhná nach labhraíonn Béarla trí phaca eolais faoi orduithe um fhoréigean teaghlaigh a bhí ann cheana féin a aistriú go teangacha difriúla, Polainnis, Rúisis, Fraincis, Urdúis agus Araibis ina measc.
Pieta House		Gréasán Meabhairshláinte do Lucht Siúil na hÉireann a fhorbairt.
Longford Community Resources Ltd	Comhairle Contae an Longfoirt	Oiliúint agus forbairt d'eagraíochtaí agus comhlachtaí poiblí sa Longfort chun cabhrú leo cearta an duine agus comhionannas a thuiscint agus tiomantas a thabhairt dóibh.
An Scoil Cumarsáide agus Ionad Insight d'Anailísíocht Sonraí, DCU	Ag Foghlaim le Chéile; Líonra Comhionannais do Dhaoine Aeracha agus Leispiacha (GLEN)	Fréamhshamhail d'uirlis suirbhéireachta ar líne ar scoláirí chun comhionannas agus uileghabhálacht i scoileanna a thomhas.
Community Action Network	An tIonad um Dhlí, Cearta agus Beartas Tithíochta, OÉ, Gaillimh; Ballymun Community Law Centre Ltd.	Tionscadal oiliúna agus forbartha chun tacú le tionóntaí an údaráis áitiúla lena gcearta tithíochta.

An Roinn Tíreolaíochta, OÉ Má Nuad		Taighde chun tabhairt faoi iniúchadh cuimsitheach ar chearta an duine agus comhionannas agus athbhreithniú ar bheartas comhtháthaithe imirceach sna comhlachtaí poiblí.
Comhairle Náisiúnta na mBan		Oiliúint chun cur i bhfeidhm buiséadú inscne a chur chun cinn.
Comhdháil na gCeardchumann (ICTU)	Free Legal Advice Centres (FLAC)	Treoir le ceardchumainn ar an gcaoi le cásanna comhionannais a thabhairt i bhfianaise shocruithe nua an Choimisiúin um Chaidreamh san Áit Oibre.
An tIonad Éireannach um Chearta an Duine agus Oideachas Saoránachta, DCU	Ionad Pavee Point don Lucht Siúil agus na Romaigh	Tionscadal taighde agus oiliúna do mhúinteoirí ar chultúr ionchuimsithe agus comhionannais a chruthú ina seomra ranga, agus aird faoi leith ar leanaí ón Lucht Siúil.
Ionchuimsiú Éireann		Treoirlínte dea-chleachtais do Choistí Comhionannais agus Ceart soláthraithe seirbhísí.
Iontaobhas na hÉireann um Athchóiriú an Chórais Choiriúil		Feachtas feasachta poiblí chun cosc ar ghaibhniú aonair in Éirinn a chur chun cinn.
Líonra na hÉireann um Chomhionannas Trasinscne (TENI)		Treoirlínte dea-chleachtais agus clár oiliúna ar Ionchuimsiú Daoine Trasinscneacha san Ionad Oibre.
Roinn na Polaitíochta agus an Riaracháin Phoiblí, Ollscoil Luimnigh	Gluaiseacht Taistealaithe na hÉireann	Tuarascáil náisiúnta ar rannpháirtíocht an Lucht Siúil i gCoistí Comhairleacha Áitiúla faoi Chóiríocht don Lucht Siúil.
Scoil Dlí Sutherland, UCD		Ceardlann oiliúna ar chearta an duine do mhúinteoirí a bhfuil spéis acu an t-ábhar roghnach 'Polaitíocht agus Sochaí' a mhúineadh don Ardteistiméireacht.
Create		Seimineár ar na hEalaíona agus Idirchultúrachas Comhoibríoch ar an gcaoi ar féidir le cleachtais ealaíon agus chultúrtha éagsúlacht chultúrtha a chruthú, a thapú agus a cheiliúradh.
Comhairle um Chearta an Duine	Economic, Social and Cultural Rights Initiative	Imeacht ardleibhéil dar teideal 'Making Socio Economic Rights Real'.
Age Action Ireland CLG		Tacaíocht d'fhoilsiú taighde ar an mBearna Inscne sa Phinsean Stáit agus scaipeadh a thorthaí.

Aguisín 8 – Mionsonraí faoi Cheisteanna ar Do Chearta

Ceisteanna a fuair foireann Do Chearta in 2017

FORAS COSANTA	STÁDAS COMHIONANN	COMHIONANNAS FOSTAÍOCHTA	AN T-ACHT DEOCHANNA MEISCIÚLA	IOMLÁN
Aois	44	51	4	99
Stádas Sibhialta	19	1	1	21
Míchumas	149	111	4	264
Stádas Teaghlaigh	29	35	0	64
Gnéas	43	66	4	113
Cúnamh Tithíochta	125	0	0	125
Níor luadh é	13	11	4	28
Cine	95	67	9	171
Creideamh Reiligiúnach	8	10	0	18
Gnéaschlaonadh	3	5	1	9
Lucht Siúil	22	2	15	39
Iomlán	**550**	**359**	**42**	**951**

CEARTA AN DUINE	IOMLÁIN
Riaradh Ceartais	15
Cearta an linbh	2
Coinníollacha coinneála (príosúin, institiúidí eile)	12
Oideachas	2
Comhionanna/Neamh-idirdhealú	9
Gnásanna córa	7
Saoirse comhlachais	0
Saoirse tuairimíochta	3
Saoirse smaointeoireachta, coinsiasa agus reiligiúin	2
Ginearálta/Réitigh	32
Drochíde Institiúideach san Am atá caite	11
Easpa dídine/tithíocht shóisialta/coinníollacha maireachtála	38
Imirce/iarrthóirí tearmainn/gáinneáil ar dhaoine	21
Pionós agus iompar mídhaonna agus táireach	6
Príobháideachas, saol teaghlaigh, baile agus comhfhreagras	35
Cearta maoine	4
Ceart chun na beatha	3
Cearta a bhaineann leis an tsláinte, agus sláine colainne	27
Coinneáil neamhdhleathach	2
Iomlán	**231**

Aguisín 9 – Foilseacháin an Choimisiúin

Foilseacháin Chorparáideacha an Choimisiúin

- *IHREC Annual Report 2016 / Tuarascáil Bhliantúil 2016*, Meitheamh 2017
- *Treoracha agus Faisnéis IHREC / Dualgas na hEarnála Poiblí*, Samhin 2017

Tuairisciú Idirnáisiúnta IHREC

- *What is life like for women in Ireland in 2016?* Feabhra 2017
- *Ireland and the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*, Feabhra 2017
- *Overview: Ireland and the Convention on the Elimination of Discrimination Against Women*, Feabhra 2017
- *Easy to read guide to CEDAW by IHREC and Inclusion Ireland*, Feabhra 2017
- *Comments on Ireland's 14th National Report on the Implementation of the European Social Charter*, Aibreán 2017
- *Ireland and the Convention against Torture*, Iúil 2017
- *Easy to read guide to CAT by IHREC and Inclusion Ireland*, Iúil 2017

Ráitis Beartais agus Aighneachtaí an Choimisiúin

- *IHREC Submission to the Citizens' Assembly in its consideration of 'How we respond to the challenges and opportunities of an ageing population'*, Bealtaine 2017
- *The provision of emergency accommodation to families experiencing homelessness*, Iúil 2017
- *Human rights and equality considerations in the development of a new legislative and regulatory framework on abortion*, Deireadh Fómhair 2017

Tuarascálacha Taighde

- *Who experiences discrimination in Ireland?* Frances McGinnity, Raffaele Grotti, Oona Grotti, Oona Kenny agus Helen Russell, Deireadh Fómhair 2017, Baile Átha Cliath
- *Ireland and the Optional Protocol to the UN Convention against Torture*, an tOllamh Rachel Murray, an Dr Elina Steinerte, Deireadh Fómhair 2017, Baile Átha Cliath

Aguisín 10 – Eisiúintí an Choimisiúin do na Meáin

- Compensation Granted in Housing Assistance Discrimination Case 19/12/2017
- Travellers Denied Service Secure Settlement and Redress 18/12/2017
- Human Rights and Equality Commission Statement on Precarious Employment and Zero-Hour Contracts Legislation 07/12/2017
- Human Rights and Equality Commission Appears in Supreme Court Right to Private and Family Life Cases 30/11/2017
- Proposals on Right to Work of People in Direct Provision 21/11/2017
- Human Rights and Equality Grants 2017 Announced 15/11/2017
- Who experiences discrimination in Ireland? 09/11/2017
- Human Rights and Equality Commission Responds to European Committee on Social Rights Finding Against Ireland on Social Housing 23/10/2017
- Human Rights and Equality Commission Granted Liberty to Appear Before Court of Appeal in Mental Health Hospital Detention Case 20/10/2017
- Budget 2018 Commitment to Equality Budgeting Welcomed by Human Rights and Equality Commission 10/10/2017
- Chief Commissioner Emily Logan and Commissioner Prof. Siobhán Mullally to Appear Before 8th Amendment Committee 04/10/2017
- State Implementation of UN Torture Protocol a Decade After Signature Focus of High-Level Event and Report 02/10/2017
- Ireland Continues to Fall Short in Identifying Victims of Human Trafficking, Evaluation Report Shows 21/09/2017

- Donegal County Council Agrees to Reconsider Housing Application for Traveller Family Following High Court Challenge 20/09/2017
- Statement following the publication of the 'concluding observations' of the UN Committee against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, on Ireland's State Examination 15/08/2017
- Irish Human Rights and Equality Commission Welcomes MyHome.ie's Procedures on Property Advertisements 21/07/2017
- Human Rights and Equality Commission to Appear Before UN in Monitoring of State's Human Rights Obligations 18/07/2017
- Human Rights and Equality Commission Granted Liberty to Appear before Supreme Court in Right to Private and Family Life Cases 13/07/2017
- Human Rights and Equality Commission Appears Before Oireachtas Committee on Budgetary Oversight 12/07/2017
- Human Rights and Equality Commission Challenges Normalisation of Family Homelessness 12/07/2017
- Commission Provides Guidance to Citizens' Assembly on Ageing Population 08/07/2017
- Human Rights and Equality Commission Annual Report Launched 29/06/2017
- On World Refugee Day Commission Calls for Greater Protection for Child Refugees and an Expansion of Family Reunification Policies 20/06/2017
- Right to Work of People in Direct Provision – Commission welcomes Supreme Court decision 30/05/2017
- Supreme Court clarifies duties towards students in disability discrimination case 24/05/2017
- New Director Appointed to the Irish Human Rights and Equality Commission 23/05/2017
- Human Rights and Equality Issues Facing Older Persons in Ireland 23/05/2017
- Blanket Anonymity Rules Do Not Apply to Discrimination Decisions – Irish Human Rights and Equality Commission 13/04/2017
- 68Tuarascáil Bhliantúil IHREC // 2017
- Irish Human Rights and Equality Commission Welcomes Judgment Clarifying Right of Access to Effective
- Remedy in Discrimination Cases 31/03/2017
- State Explanation Required to People with Disabilities on Continued Denial of Rights 30/03/2017
- Worker and Employer Advisory Committee to Hold Inaugural Meeting 29/03/2017
- Irish Human Rights and Equality Commission Appears Before Court of Appeal as Amicus 10/03/2017
- Commission Calls for 'Grace' Investigation to Respect Human Rights and Equality Obligations for People with Intellectual Disabilities 07/03/2017
- UN Publishes Assessment of Ireland's Women's Rights and Equality Record 06/03/2017
- Historic Step as Traveller Ethnicity Recognised by State 01/03/2017
- Commission requests meeting with Minister McGrath on human rights obligations for people with Intellectual disabilities 28/02/2017
- Gaps in Protections for Victims of Crime Highlighted to Oireachtas 28/02/2017
- Challenging Employment Discrimination Directly Can Boost Disadvantaged Areas Such as Dublin Inner City 17/02/2017
- Women's Rights and Equality Under Scrutiny at UN 09/02/2017
- Children and Families Key Focus in Scrutiny of Irish International Protection Measures 31/01/2017
- Irish Human Rights and Equality Commission Secures Court Role in Oberstown Child Detention Cases 09/01/2017